

Delavska enotnost

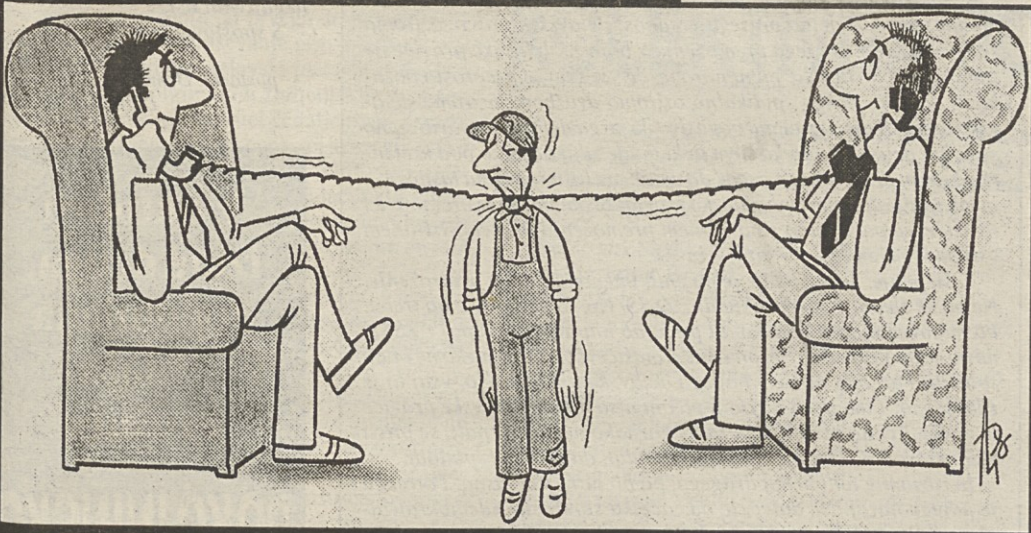
Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 24. oktobra 1996 ☆ številka 49/50 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

ČUK BREZ DRNOVŠKA NE BI MOGEL PETI!

Svobodni sindikati v Podravju so ob napovedi stavke ugotovili, da so za polom kolektivnega dogovarjanja krivi tako delodajalci kot vlada in da sta v bistvu Čuk in Drnovšek družno stisnila zanko okoli vratu delavstva.

Stran 3

SINDIKATI SE POČASI ENOTIJO

Za to gre zasluga delodajalcem, ker se z njimi niso hoteli sporazumeti.

Stran 7

ŽELEZARNE TOVARNE INVALIDOV

STAVKALO BO DVESTO TISOČ ČLANOV ZSSS

Kot je na današnji tiskovni konferenci povedal Dušan Semolič, bo jutri med 12. in 14. uro stavkalo prek 200.000 članov iz 18 sindikatov dejavnosti, povezanih v ZSSS. Solidarnost z njimi pa bo na sestankih, zborih in shodih pokazalo še 100.000 drugih članov ZSSS. V Svobodne sindikate se je danes včlanilo 600 zaposlenih. To kaže, da delavstvo sedanje aktivnosti ZSSS ocenjuje zelo pozitivno.

Semolič je odgovoril tudi na očitke, da vodstvo ZSSS odpoved pogodbe izkorišča za lastne politične interese. To je Jožko Čuk, predsednik GZS, očital Svobodnim sindikatom tudi danes. Semolič je odgovoril, da ZSSS ni pogodbe niti odpovedala niti izbrala časa za to, ampak odpoved vseeskozi zavrača. V obdobju po odpovedi Semolič ni grajal ali hvalil nobene stranke. Odpoved je namreč sprožila klasični konflikt med delodajalci in delojemalci.

Čeprav so sindikati sprva reagirali dokaj različno, zdaj odpoved že enotno zavračajo. Tudi glede oblik sindikalnega boja so pogledi že zblížani. Pripravljenost za boj je odvisna od marsičesa, tudi od moči posamezne sindikalne organizacije. Prav vsak sindikat v Evropi bi na predlog za zmanjšanje pravic zaposlenih reagiral najmanj tako ostro. Opozorilna stavka je v takem primeru legalna oblika sindikalnega boja.

Volitve bi bile prav slab alibi, da ZSSS ne bi naredila ničesar. Delavci svojih sindikalistov, če v aktivnostih niso dovolj uspešni, ne obsojajo; ogorčeni pa so, če ne naredijo ničesar ali če ne reagirajo pravočasno.

Rajko Lesjak je dodal, da bodo delodajalci morali stavkajočim plačati izgubljeni zaslužek, saj je jutrišnja opozorilna stavka legalna in legitimna. Delavci pa se upravičeno sprašujejo o legitimnosti gospodarske zbornice – številni menijo, da ne bo med podpisniki novih kolektivnih pogodb.

Sekretarji sindikatov dejavnosti so dejali, da med opozorilno stavko kontinuirani delovni procesi ne bodo prekinjeni. V stavkovnih odborih so se odločili tako, ker podjetjem nočejo preveč škodovati.

F. K.

Okrogla miza o sodelovanju delavcev pri upravljanju pri nas in v Evropi

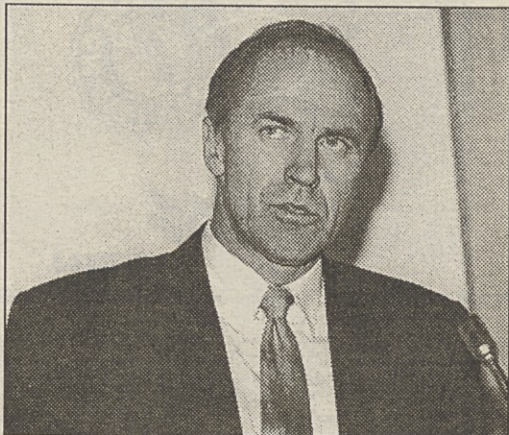
SOUPRAVLJANJE V NORMALNIH DRUŽBAH ONEMOGOČA KONFLIKTE, SPROŽA JIH LAHKO LE MED NERAZUMNIMI PARTNERJI

Peter Scherrer: Tudi slovenski delodajalci in vlada morajo vedeti, da le socialni mir in sodelovanje vodi v stabilno družbo.

Dušan Semolič: Velik del naših delodajalcev in menežerjev noče in noče dojeti pomena in prednosti soupravljanja.

Milan Utroša: Svobodni sindikati hočejo sprejemati odločitve, ki so ugodne tako za uspešnost podjetij kot za varnost delovnih mest in položaj delavcev.

Stran 6

**PREJELI
SMO**

Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije,
predsedniku Dušanu Semoliču
Spoštovani kolega Semolič!

Zdaj vas že lahko podrobno obvestimo o rezultatih našega obiska v Sloveniji.

Ko smo se vrnili v Črno goro, smo našega predsednika, predsedstvo in svet temeljito seznanili z našimi izkušnjami s tega kar naporenega potovanja. Sklicali smo tudi tiskovno konferenco in se tako obrnili na vso črnogorsko javnost.

Skupna ocena vseh udeležencev seminarja, ki ste ga pripravili za nas, je zelo ugodna. Seminar je bil torej uspešen, višji vredni spomina in vse skupaj tega, da prenesemo na čim širši krog ljudi.

Upamo, da bomo sodelovanje nadaljevali in da boste čim prej naši gostje.

Vam in vašim sodelavcem se zahvaljujemo za pozornost in gostoljubje, enako pa velja tudi za direktorja in osebje Izobraževalnega centra Radovljica, kjer smo bili na štiridnevem seminarju.

Prijateljski pozdrav in kmalu nasvidenje!

Budimir Šljivančanin,
sekretar Zveze samostojnih
sindikatov Črne Gore

Dr. Pavletu Gantarju,
ministru za okolje in prostor

**Javno vprašanje o ureditvi
mejnih prehodov z Republiko
Hrvaško**

Politijski sindikat Slovenije že več let opozarja na neustrezne delovne razmere na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško. Eden od ključnih vzrokov za problematično stanje je tudi neurejena lastnina zemljišč, kjer so mejni prehodi, in njihova nelegalnost.

Na podlagi naših opozarjanj, predlogov in zahtev smo se letos spomladi dogovorili s predstavniki Vlade RS za postopek reševanja navedene problematike. Na tej podlagi je Vlada RS na svoji seji 11. 7. 1996 sprejela vrsto sklepov, določila nosilce in jim določila roke izvedbe.

Sklep št. 3 se glasi: »Vlada RS nalaga Ministrstvu za okolje in prostor, da do 1. 9. 1996 izdela poročilo o izvajanju tretjega sklepa 117. seje Vlade RS z dne 8. 12. 1994.« V tem vladnem sklepu izpred dveh let je bilo Ministrstvu za okolje in prostor zadolženo: »da v najkrajšem možnem času izvede postopek za legalizacijo in dokončno ureditev mejnih prehodov z Republiko Hrvaško«. Predvidena so bila tudi potrebna finančna sredstva.

Gospod minister!

Za poročilo, ki ga je bilo dolžno pripraviti ministrstvo, ki ga vodite, smo vas zaprosili štiri dni po preteku roka. Ker nam niste odgovorili, smo prošnjo ponovili 26. 9. 1996. Do danes je naše vprašanje ostalo brez vašega odgovora.

Pričakujemo, da nosilci nalog izvajajo sklepe, ki jih sprejema Vlada RS. Sodim, da to velja tudi za vas oziroma za vaše ministrstvo, zato vam zastavljamo javno vprašanje: ali je Ministrstvo za okolje in pro-

stor izdelalo poročilo o izvedbi postopka legalizacije in dokončne ureditve mejnih prehodov z Republiko Hrvaško, kot to določa sklep Vlade Republike Slovenije? Če je poročilo izdelano, vas javno pozivamo, da nam ga pošljete oziroma da nas seznani z njegovo vsebino!

Zdravko Melanšek,
izvršni sekretar Policijskega
sindikata Slovenije

Izjava za javnost

**Nasilje, pometeno pod
preprogo?**

Združena lista socialnih demokratov je 16. oktobra pripravila javno tribuno o nasilju v družini. Ob pogovoru z gosti iz različnih društev, ki se v Sloveniji ukvarjajo s tem problemom, smo ugotovili, da je nasilje za vrati stanovanj vedno pogostejše. Lahko bi celo rekli, da postaja nasilje resen družbeni problem, ki pa ga država rešuje prepočasno.

V vsakem slovenskem mestu bi morala biti hiša, kamor bi se lahko zatekli vsi, ki so pretepeni in zlorabljeni. Žal je takšnih zavetišč

Protestna izjava

Sindikati gospodarstva, podpisniki Kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji, izražamo solidarnost s sindikati gospodarstva v državi v njihovem boju za ohranitev delavskih pravic v kolektivnih pogodbah.

Odpovedi kolektivnih pogodb so jasno sporočilo delodajalcev, da so pogodbe podpisovali s figo v žepu in da ne spoštujejo socialnega partnerstva, pri katerem so sodelovali. Zanje ne velja temeljno civilizacijsko pravilo, da je pogodbe treba spoštovati, in določilo Ustave RS, da je Slovenija tudi socialna država. Ob dejstvu, da veljavna delovnopravna zakonodaja v preko 60 določbah napotuje na kolektivne pogodbe, pomeni ultimativna odpoved kolektivnih pogodb tudi izničenje večine delavskih pravic.

V demokratični pravni državi je obvezna uporaba institutov pomirjanja in arbitraže, ne pa ultimativov.

Delavci in sindikati gospodarstva, v našem boju za ohranitev delavskih pravic smo z vami. Le enotni bomo v skupnem boju uspešni.

Koordinacija sindikatov negospodarskih dejavnosti Slovenije,
vodja Vinko Kastelic

mного premalo oziroma jih sploh ni. V Ljubljani smo se že pred nekaj leti odločili za izgradnjo zatočišča. Sedaj smo prišli do točke, kjer se ponavadi zaplete. Denar, s katerim bi lahko opremili prostore. Združena lista je na javni tribuni o nasilju podpisala pogodbo o sponzoriranju tega doma. Poleg tega je javno pozvala tudi ostale stranke, naj se ji pridružijo.

Združena lista
socialnih demokratov

Napoved splošne opozorilne stavke NSS

V skladu z zakonom o stavki Nedovisni Sindikati Slovenije – s se dežem na Ptuj, napovedujemo enournno splošno opozorilno stavko za četrtek, dne 24. 10. 1996.

Razlog za stavko je enostranska odpoved splošne kolektivne pogodbe s strani Gospodarske zbornice Slovenije in delodajalcev. Posledično s tem dejanjem je bila odpuščena tudi večina panožnih kolektivnih pogodb.

Stavkovni zahtevi sta:

1. preklic odpovedi splošne kolektivne pogodbe in panožnih kolektivnih pogodb,

2. ohranitev pravic delojemalcev, ki izhajajo iz plač in njihovih nadomestil.

Rastko Plohl,
predsednik predsedstva NSS

Težave z vojno zakonodajo

Načelniki upravnih enot Domžale, Celje, Kranj, Krško, Litija, Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Sevnica, Škofja Loka, Šmarje pri Jelšah in Brežice v sodelovanju z Upravo enoto Ljubljana in v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Upravo za sistem in delovanje državne uprave Ministrstva za notranje zadeve, so na sestanku dne 9. 10. 1996 v Brežicah, ko so obravnavali problematiko izvajanja Zakona o vojnih invalidih, Zakona o žrtvah vojnega nasilja in Zakona o vojnih veteranih (v nadaljevanju »vojne zakonodaje«) sprejeli naslednjo

Izjavo za javnost

Državni zbor Republike Slovenije je z novo »vojno zakonodajo«, ki jo je sprejel na seji dne 17. 10. 1995 in ki je začela veljati 1. 1. 1996, na novo določil pravice vojnih invalidov in vojnih veteranov ter prvič v Republiki Sloveniji normativno uredil status in pravice žrtv vojnega nasilja.

O priznanju statusa teh oseb in njihovih pravicah odločajo na l.

ob velikem številu zadev in ob dejstvu, da zaradi omejenih finančnih možnosti državnega proračuna ni možno zagotoviti vseh pogojev, ki bi omogočili tistim upravnim enotam z nadpovprečno velikim številom zadev izvajanje »vojne zakonodaje« v pričakovanih rokih, posebej pa v rokih, določenih s pozitivnimi predpisi.

Problemi se kažejo predvsem v naslednjih področjih:

– ni zadostne količine računalniške opreme,
– ni zagotovljene ustrezne pisarniške opreme za novo zaposlene,

v večini upravnih enot tudi ni ustreznih pisarniških prostorov,

– programske opreme v prevedbenih zadevah ni, upravne enote so prevedbe delale ročno, nova programska oprema, ki se nanaša samo na žrtve vojnega nasilja, pa še ni dodelana,

– zelo težko je zagotoviti ustrezno kadrovsko podporo, saj je pre malo primerne – kvalificiranega kadra ipd.

Z nastalim stanjem smo seznanili pristojna ministrstva in vladne službe, po sestanku načelnikov upravnih enot v Krškem 17. 4. 1996

Televizijski pro et contra ali pravljica o enotnosti slovenskih sindikatov

Najprej tole (čeprav sploh ni bistveno, razen če je): režiserka Lidija je bila slabo pripravljena in stvari sploh ni oblad(ov)ala. Ampak to je tudi dobro, saj se je vse skupaj odvijalo bolj spontano in tako bilo tudi bolj realistično, da ne rečemo resnično.

Igralci so bili dobri, predvsem pa boljši od režiserke. Odigrali so svoje vloge, tako kot jim jih narekuje zgodovina slovenskega sindikalnega gibanja od tako imenovane demokratizacije dalje. Posebno ista stran, ki jo je zastopala lepa Alenčica, pomagal pa ji je človek, katerega imena si nisem zapomnil (za kar se mu resnično pristočno opravičujem!), je svojo vlogo odigrala tako briljantno, da je lahko vsakemu proletarcu jasno, da bo boj s kapitalisti težak in dolgotrajen in brez kakšnega večjega upa na zmago... Nekoliko upanja sta nam sicer dala tovariša na nasprotni strani, Miklič in Rozman, ampak pri tem ne smemo pozabiti na tisto v podnaslovu: pravljica o enotnosti..., posebno pa pravljica.

Povod za vse skupaj je bila seveda odpoved splošne kolektivne pogodbe pri delodajalcih, glavno vprašanje pa, kaj se bo zgodilo v bližnji prihodnosti. Na začetku je bila enotnost. Pravzaprav celo dve. Ena enotnost je bila izražena že na začetku, potem pa malo bolj nejasno do popolne nejasnosti tudi na koncu: obe vrsti sindikata sta odločno proti samovolji delodajalcev in se strinjata, da je sedanja splošna kolektivna pogodba osnova za pogajanja in da pri pogajanju ne sme biti nobenega popuščanja na račun že tako obubožanih delavcev. Ampak... ja, vedno je pa vsaj en ampak:

– ZSSS je za pogajanja, hkrati pa za učinkovito stopnjevanje pritiska: za opozorilno stavko, za opozorilno splošno stavko, za boj za delavske pravice z vsemi sredstvi. (Saj res, ljudje, ali mi kdo od vas lahko pove dober razlog, zakaj ne z vsemi sredstvi?)

– Alenka, se pravi Tomšičevci, so pa za civiliziran vstop v Evropo, za civiliziran boj z mirnimi sredstvi, za civilizirano pogajanja (zelo verjetno za pogajanja prav do konca: do takrat, ko bodo delodajalci delavcem dokončno ukinili še plače, ne le dodatke, če jim bo v boju za konkurenčnost zavoženega gospodarstva to ustrezalo. Tu pa je pravljica o enotnosti konec... Ali pa se še začne. Kakor pač kdo razume besedo pravljica. Namreč: – Alenkin sogovornik (ki se mu še enkrat opravičujem, ker tukaj nima svojega imena) je večkrat poudaril nekaj stvari, od katerih pa sta dve BISTVENEGA POMENA V SINDIKALNEM BOJU ZA DELAVSKE PRAVICE:

1. sindikalno premoženje in neke dnevnice, vse skupaj v tako ogromni vrednosti, da verjetno presega vrednost delavskih pravic oziroma se pravične delitve tega premoženja v boju za delavske pravice ne smejo zanemariti (Nič pa ni narobe, če vsi skupaj preprosto pozabimo na neko drugo sindikalno oziroma družbeno oziroma delavsko premoženje: ogromno bogastvo, ki so ga delavci ustvarili samo s svojim delom in odrekanjem in ki mu je zdaj odvzeto pod kretensko-kriminalno krilatico o tem, da družbena lastnina nima lastnika... in tako dalje do končnega cilja, ko je delavec obubožan in brez pravic, tomšičevci pa sanja o sindikalnem premoženju in o civiliziranem vstopu v – kam že...? V ri? – in

2. šlepanje. Ja, šlepanje je omenil, imenovano tudi pridruženje. Ne bo se šlepal v stavko skupaj z ZSSS. Ne, to pa ne! Če bo treba, bo napovedal svojo stavko ali pa jo bo napovedal skupaj z ZSSS, ne bo se pa pridružil. Ne, on že ne. Tomšičevci se tako nisko ne bodo spustili. Posebno pa ne v boju za delavske pravice! No, vsaj to je zdaj jasno. Tako ne civilizirani pa oni niso. So pa delavske pravice le nekaj več, da bi se v boju zanje kar tako nekam šleпали, se pravi pridruževali. Gospodje, razumite vendar, da se to ne spodobi...!

In razumite tudi nekaj drugega, pa bo hitro vse jasno. Potreben je pogled nazaj. Ne daleč, le od začetka slovenske »demokratizacije«. Takrat je šlo vse skupaj lepo po nekakšnem vrstnem redu in vsekakor od zgoraj navzdol in dobrega k slabemu. Tako tudi enotnost slovenskih sindikatov. Ampak lepo po vrsti:

– Najprej smo poslušali teze o tržnem gospodarstvu. Lepo se je slišalo in ponavadi je imelo rep in glavo, pa še kaj vmes. Kazalo je, da bo socialistično gospodarstvo oplemeniteno z elementi tržnega. Dalo naj bi mu nov zagon, zalet, polet... in ohranilo družbeni in osebnostni standard; skratka, kombinacija tržnega in socialnega. Zelo lepo se je slišalo in se spremenilo v pravljico...

– Potem je bilo tržno gospodarstvo nenadoma premalo dobro in premalo kapitalistično. Preveč socialistično. Premalo demokratično. In tako se je nemudoma začela bleščeča črna, predvsem črna bodočnost. Dobili smo demokracijo in zgubili samoupavljanje. Dobili smo kapitalizem in zgubili pravice. Dobili smo privatizacijo in zgubili svojo lastnino. Dobili smo denacionalizacijo in zgubili še več. Dobili smo celo fevdalizem in zgubili še tisto, kar je ostalo. In dobili smo Tomšičev separatistični sindikat in potem še celo vrsto drugih sindikatov, dobrih in slabih, zgubili pa smo delavsko in sindikalno enotnost. In ničesar več nismo dobili, zgubili smo pa moč. S tem smo pa zgubili vse. (O pač, dobili smo oddajo Pro et contra in razlago, zakaj je tako. Tudi to je nekaj...)

Bilo je pač tako, da so bili tisti, ki so nas peljali od zgoraj dol in od dobrega k slabemu, dovolj bistroumni, da so vedeli, da bodo težko uresničili svoje načrte, če bo delavski razred močan in če bo imel dober sindikat za seboj. Sindikat, ki bo dovolj сложен, da se ga ne bo dalo zlomiti.

Izkoristili so znamenito slovensko lastnost, imenovano »sloga«, izumili so Tomšiča in njegovo konfederacijo, in dobili moč in oblast. Čestitam! To je vsekakor velik uspeh v boju proti svojemu narodu. Ampak šele prva runda, gospoda, šele prva runda! Ne pozabite... Tako kot mnogi še nismo pozabili, kako je bilo nekoč.

Brane Paprotnik

in v Brežicah dne 9. 10. 1996. Načelniki upravnih enot so tudi sproti opozarjali Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kakor tudi vladne službe na probleme, ki so se na tem področju pojavljali v njihovih upravnih enotah.

Na sestanku so bili sprejeti tudi predlogi rešitev, ki bi sicer lahko pospešili delo na tem področju, vendar pa je potrebno upoštevati, da ob tako povečanem obsegu dela, kljub vsem ukrepom, postopki trajajo več časa. Pri tem bodo upravne enote izvajale »vojno zakonodajo« v skladu s pozitivnimi predpisi in delo organizirale v skladu z delovnopravno zakonodajo.

Zahvala ministru

Dne 23. septembra sem ministru za zdravstvo RS postavila poslansko vprašanje, zakaj so nekatera zdravila za otroke uvrščena na negativno listo, čeprav so pri preprečevanju oz. zdravljenju posameznih bolezni nujno potrebna. Očitno je minister hitro ukrepal, zato vam v prilogi pošiljamo zahvalo, namenjeno ministru, hkrati pa njemu in Zavodu za zdravstveno zavarovanje ponovno dajem pobudo, da bi postala vsa zdravila pod zdravniškim nadzorstvom za otroke zagotovljena v okviru obveznega zdravstvenega programa.

Spoštovani dr. Božidar Voljč,

zahvaljujem se vam, ker so končno tudi z Vašo pomočjo kapljice AD3 (ki preprečujejo rahitis), nekatera zdravila proti astmi ter še nekaj drugih zdravil za otroke (antibiotiki, antiepileptiki, železo...) z negativne uvrščena na pozitivno listo in da bo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije na podlagi računov povrnil stroške za zdravila, ki so bila nekaj časa neupravičeno na negativni listi.

Hkrati vam in Zavodu za zdravstveno zavarovanje ponovno dajem pobudo, da je vsa zdravila, ki jih otroci potrebujejo pri vseh oblikah zdravljenja pod zdravniškim nadzorstvom, potrebno zagotoviti v okviru obveznega zdravstvenega programa, torej brez vmesnih in negativnih list.

S spoštovanjem

Danica Simšič,
poslanka Demokratov Slovenije v
Državnem zboru RS

**V oktobru
izide druga,
dopolnjena
izdaja
brošure**

**POKOJNINSKO
IN
INVALIDSKO
ZAVAROVANJE**

(z najnovejšimi
spremembami in
dopolnitvami).

**Prednaročila
sprejemamo po
tel.: 061/321-255
ali faksu: 311-956.**

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

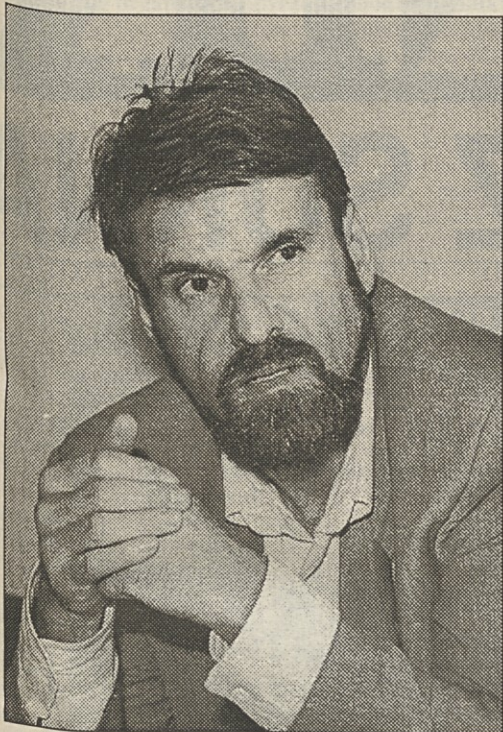
Podpis naročnika:

SKB BANKA D.D.

Delodajalci se niso hoteli sporazumeti

SINDIKATI SE POČASI ENOTIJO

Ponedeljkovih pogajanj s predstavniki delodajalcev sta se udeležila stavkovna odbora ZSSS in Pergama. KNSS-Neodvisnost in Konfederacija 90 se vabilu nista odzvali. V torek se je vodstvo KNSS-Neodvisnosti oklicalo za stavkovni odbor in pričelo priprave na stavko. Iz Konfederacije 90, ki se razglasa za popolnoma apolitično, pa še naprej prihajajo le izjave o neprimernosti stavk v predvolilnem obdobju. Skei iz sestave ZSSS bo na dan opozorilne stavke organiziral le zbore delavcev, saj njihova kolektivna pogodba velja in bi bila s stavko ogrožena. Enotenje sindikatov je zdaj torej na polovici poti, po volitvah pa bi lahko prišlo tudi do skupne sindikalne fronte.

Kot je na torkovi tiskovni konferenci povedal sekretar ZSSS **Rajko Lesjak**, ponedeljkova pogajanja med stavkovnima odboroma ZSSS in Pergama s predstavniki delodajalcev niso dala nobenih sadov. Delodajalci so namreč, namesto da bi se udeležili nadaljevanja pogajanj, poslali pisni odgovor, s katerim so zavrnili prav vse stavkovne zahteve.

Propadel je torej kompromisni dogovor, ki bi omogočil preložitve stavke na kasnejši čas. Oba sindikata sta nasprotni strani predlagala, naj se pogajanja o spremembah in dopolnitvah veljavne splošne kolektivne pogodbe in pogodb dejavnosti začnejo po 15. novembru, ko bodo volitve končane. V času pogajanj naj bi vse pogodbe veljale, zaradi česar naj bi delodajalci preklicali vse odpovedi. Pogajanja naj bi sklenili najkasneje do izteka veljavnosti socialnega sporazuma, torej do 30. maja prihodnje leto.

V času pogajanj naj bi bile stranke enakopravne; sindikati bi težili k varovanju pridobljenih pravic delavcev; predlogi za pogajanja naj bi bili pisni in obrazloženi.

Delodajalci so vse to zavrnili, pristali so le na pogajanja po 15. novembru.

Ker delodajalci kompromisa niso sprejeli, ZSSS nadaljuje priprave na napovedano opozorilno stavko. Lesjak je delodajalcem še očitil, da iščejo rešitev

za povečanje konkurenčnosti gospodarstva na napačni strani, le pri nemočnih in slabo plačanih delavcih. ZSSS je trdno odločena pravice zaposlenih zavarovati z opozorilno stavko. Ker gre za pravice vseh zaposlenih, ni nobenega razloga, da se napovedani stavki ne bi priključili tudi nečlani in članstvo drugih sindikatov.

Sekretar sindikata trgovine **Sandi Bartol** je dodal, da trgovci stavkajo zlasti zato, ker za odpoved pogodbe dejavnosti delodajalci niso imeli prav nobenih ekonomskih razlogov.

Hilda Žezko, sekretarka sindikata prometa in zvez, se je vprašala, v čigavem imenu so predstavniki

delodajalcev odpovedali štiri od šestih pogodb njihovih dejavnosti. Nihče od direktorjev, s katerimi se je pogovarjala, namreč odpovedi ne podpira. Zaradi tega bo sindikat organiziral soočenje med direktorji in sindikalisti v podjetjih. Zatrčila je tudi, da napoved stavke ni politično dejanje, saj sindikat prometa in zvez ni politično obarvan. **Jovo Labanac**, sekretar sindikata kmetijcev in živilcev, je dejal, da bodo v stavki sodelovali zaradi solidarnosti z drugimi delavci, njihove pogodbe namreč še niso odpovedali. **Danilo Vedlin**, predsednik sindikata lesarstva, je povedal, da so delodajalce opozorili na neveljavnost odpovedi pogodb njihove dejavnosti, ti pa jim na opozorilo sploh niso odgovorili.

Če se delodajalci tudi po 15. novembru ne bodo hoteli pogajati, bo država dolžna intervenirati, je dodal **Brane Mišič**.

Franček Kavčič

Ciljali na vlado

Kot je na torkovi tiskovni konferenci povedal predsednik Pergama **Dušan Rebolj**, pogajanja niso mogla uspeti, ker so predstavniki delodajalcev sindikalnima stavkovnima odboroma povedali, da so pogodbe odpovedali zlasti zaradi tega, ker vlada ne spoštuje socialnega sporazuma. Omenili so preveliko obremenjenost gospodarstva, predrag denar in premajhno pomoč izvoznikom. Sindikalistom so predlagali, naj bi zoper vlado nastopili skupaj. Potem pa to, kar ste poslali nam, pošljite kar vladi, smo jim odgovorili, je povedal Rebolj. Po Pergamovih izračunih bi predlog nove pogodbe, kot so jo pripravili delodajalci, zaradi velikih dodatkov v grafiki in drugih dejavnostih lahko plače znižal za 30 odstotkov.

Tudi Pergam, ki bo opozorilno stavko izvedel 24. oktobra med 13. in 15. uro, vse sindikate poziva k strnitvi vrst. Drugim sindikatom bodo predlagali, naj razmislijo še o odstopu od socialnega sporazuma.

ČUK BREZ DRNOVŠKA NE BI MOGEL PETI

Zaradi enostranske odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo bi morala ustrezno ukrepati tudi slovenska vlada, saj socialni sporazum, ki ga je vlada s podpisala, jasno določa, da so delodajalci dolžni zaposlenim zagotoviti pravice po kolektivnih pogodbah. Še več: socialni partnerji so se ob podpisu socialnega sporazuma sporazumeli, da bodo spoštovanje kolektivnih pogodb celo uzakonili, česar pa vlada v praksi ni uresničila. To je na seji konference območne organizacije ZSSS za Podravje, ki je bila konec minulega tedna v Mariboru, poudarila sekretarka te organizacije **Vekoslava Krašovec**.

Po besedah Krašovecve številna podjetja v Podravju že doslej niso spoštovala kolektivnih pogodb, vendar pa so lahko delavci ob stečaju ali v različnih drugih primerih svoje pravice izterjali po sodni poti. Tudi zaradi tega je v Podravju še vladal socialni mir. Krašovecva je prav tako poudarila, da je okoli 70 odstotkov delavcev v regiji razvrščenih od prvega do petega tarifnega razreda. Te bi zmanjševanje pravic najbolj prizadelo, saj že sednji dve delavski plači ne zadoščata več za pokrivanje minimalnih življenjskih stroškov. Žal pa je v štajerski prestolnici čedalje manj družin, v katerih sta zaposlena oba zakonca, se je v regiji preko 30 tisoč registriranih brezposelnih. "Grdo je, da delodajalci delavcem ne zagotavljajo plač, ki bi njihovim družinam zadoščale vsaj za pokrivanje minimalnih življenjskih stroškov, še bolj grdo pa je, da jim ob tem poskušajo zmanjšati še druge pravice," je dejala Krašovecva. Predlagala je, naj se sindikati v bodoče zaradi večje razvidnosti kljub sistemu bruto plač z delodajalci pogajajo samo o neto plačah. O bruto plačah pa naj se delodajalci pogajajo z vlado.

Stanislav Šajn je dejal, da se morajo delavci zopet boriti za pravice, ki so bile pri nas že uveljavljene in ki si jih je delavstvo v razvitem svetu izborilo že pred desetletji. **Franc Bratuša** je izrazil prepričanje, da kljub drugačnim izjavam vladi ustreza odpoved splošne kolektivne pogodbe. "Čuk ne bi mogel peti brez Drnovška," je dejal Bratuša. **Branko Medik** pa se je zavzel za enoten nastop vseh delavcev proti odločitvi delodajalcev. Predlagal je, naj bi delavci pripravili demonstracije na ulicah. Morda ne bi bilo slabo, če bi ob tem kdo prevrnil tudi kakšen avto ali kaj razbil, saj se v tej državi na upravičene delavske proteste očitno nihče ne odzove, dokler potekajo dostojanstveno in brez ekscesov. Tudi **Anton Bratuša** se je zavzel za to, da bi sindikati v središču Maribora organizirali množični protest delavcev, brezposelnih in upokoencev. **Dušan Detiček** pa je spomnil, da je v Sloveniji 14 tisoč menedžerjev z individualnimi pogodbami. Predlagal jim je, naj zmanjšajo svoje plače in privilegije, delavske pravice pa pustijo pri miru. **Franci Toš** je dejal, da imamo pri nas evropske cene, nadevropske prispevke na plače in afriške plače. Po njegovih presoji je pri nas že takšna kriza, da lahko pride do velikih delavskih nemirov in celo sabotaž, saj številni delavci nimajo več česa izgubiti. "Samostojnost nam nič ne pomaga, če bomo delavci živeli v revščini," je dejal Toš. **Zinka Arnuš** je dejala, da so politiki na začetku devetdesetih let delavcem obljubljali med in mleko, sedaj pa jih je čedalje več lačnih. Po njenem mnenju bo vse več ljudi začelo krasti, saj se mnogi s plačami ne bodo mogli več preživljati.

Jože Korošec je poudaril, da do takšne odpovedi kolektivnih pogodb v razvitih in civiliziranih državah sploh ne more priti. Zavzel se je za to, da bi v času splošne opozorilne stavke delavce čimbolj celovito informirali o posledicah odpovedi. **Darinka Avguštinar** je opozorila, da je država s spremembami v zakonodaji prevzela na delavske neto plače velik del bremena za zdravstveno in pokojninsko ter invalidsko zavarovanje. Če se bodo pravice delavcev zmanjšale, se številni ne bodo več mogli dodatno zavarovati.

Franc Stepišnik je dejal, da morajo biti delavci dandanes pravi umetniki, da s svojimi plačami preživljajo

družine. Kljub temu bi se veljalo z delodajalci najprej temeljito in trdo pogajati, je menil, splošno opozorilno stavko pa pripraviti šele, če bi bila pogajanja

neuspešna. **Stanko Ozim** je spomnil, da številni delavci v Podravju že stavkajo za svoje pravice. Med njimi so tudi delavci Timberije iz Ruš, ki za svoje pravice stavkajo že mesec dni. **Branko Šproger** pa je menil, da bi morali sindikalisti še prav posebej pritisniti na tiste delodajalce, ki so v upravnem odboru Gospodarske zbornice in v združenjih delodajalcev dvignili roko za odpoved kolektivnih pogodb.

Člani konference območne organizacije ZSSS za Podravje so se zavzeli, da se v razreševanje spora pritegne

vlada. Vztrajajo, naj se ohrani sedanja raven neto prejemkov, med katere vključujejo tudi regres za prehrano, letni dopust in prevozne stroške.

Vse sindikalne organizacije so pozvali, naj se pridružijo splošni opozorilni stavki. Območna organizacija ZSSS za Podravje pa bo 24. oktobra ob 12. uri na Trgu svobode v Mariboru organizirala protestni shod za brezposelne delavce, upokoence in delavce, ki ne bodo stavkali na delovnih mestih.

Tomaž Kšela

KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSTINSTVO VELJA

Če delodajalci ne bodo preklicali odpovedi kolektivnih pogodb, gostinsko-turistični lokali v Sloveniji 24. oktobra med 12. in 14. uro ne bodo obratovali, ker bodo delavci v gostinstvu in turizmu stavkali. To so sklenili na izredni konferenci Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, ki je bila sredi minulega tedna v hotelu Celea v Celju.

Predsednik Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije **Iztok Bratož**, ki je dejal, da je odpoved kolektivnih pogodb nerazumna poteza delodajalcev, saj vodi v socialne konflikte. Zavzel se je za skupni boj sindikatov za delavske pravice in poudaril, da je podlaga za pogajanja o novi kolektivni pogodbi lahko samo sedaj veljavna. Bratož je tudi dejal, da bodo sindikati problem internacionalizirali že na bližnji konferenci sindikatov gostinsko-turističnih delavcev iz dežel Aple-Jadran, ki bo v Sloveniji.

Nato je **Gregor Miklič** članom konference podrobno predstavil predloge delodajalcev za novo kolektivno pogodbo. Poudaril je, da sedanje pravice delavcev niso dediščina socializma, kakor nekateri pravijo, pač pa še vedno capljajo za delavskimi pravicami v razvitih evropskih državah. Delodajalci očitno želijo, da bi delavci plačali ceho za slabo gospodarsko politiko, neučinkovito poslovanje, slabo organizacijo dela, neurejeno zakonodajo in podobno. Tega pa po Mikličevem mnenju Svobodni sindikati ne smejo dopustiti, ampak se morajo odločno postaviti v bran delavskih pravic.

Ivan Jurše, sekretar sindikata gostinsko-turističnih delavcev, je dejal, da je Združenje gostinstva in turizma pri Gospodarski zbornici Slovenije z načinom odpovedi panožne kolektivne pogodbe prekršilo 72. člen te pogodbe, ki natančno določa, kako je pogodbo mogoče dopolniti. Sicer pa po Juršetovem mnenju predstavniki menedžerjev gostinsko-turističnih podjetij pljuvajo v lastno skledo, saj bi ukinitve regresov pomenila tudi velik izpad prihodkov za slovensko gostinstvo in turizem. Z ukinitvijo regresov za malico bi gostinsko-turistična podjetja v Sloveniji prihranila 185 milijonov tolarjev, izgubila pa okoli 5 milijard prihodka, z ukinitvijo regresov za letni dopust pa bi ta podjetja prihranila 1,2 milijarde tolarjev, izgubila pa za okoli 32 milijard prihodka. Jurše je prepričan, da je ukinitve regresov hud udarec slovenskemu turizmu in gostinstvu, na kar je gostinsko-turistično združenje očitno pozabilo. Sicer pa se delodajalci po Juršetovem mnenju bojijo v prvi vrsti za lastne stolčke. Če ne bodo ustvarjali dobička, jih bodo novi lastniki odstavili. Najlažje pa je ustvarjati dobiček z zategovanjem delavskih pasov.

Menedžerji pljuvajo v lastno skledo

Na izredni seji konference so imenovali menedžerje, ki so na seji Združenja gostinstva in turizma pri Gospodarski zbornici Slovenije za odpoved panožne kolektivne pogodbe dvignili roko. To so: Ivan Konečnik, GP Kozjak Radlje; Jana Špec, TPS Bled; Borut Mokrovič, Terme Čatež; Lilijana Vavpotič, Kompas Turizem Ljubljana; Jerko Čehovin, HOT Postojna; Mihael Zver, GP Rudar Trbovlje; Marjan Prelog, RTC Golte Mozirje; Helena Janša, TP Turizem in rekreacija Bled; Jože Duh, Zdravilišče Radenci; Janez Pergar, Kompas Turizem Ljubljana; Marko Tancer, Kompas Portorož in Ludvik Kerčmar, GSP hoteli Bled.

Fanika Ilijaš iz Celja je dejala, da slovenska gospodarska zbornica ne opravlja svojega poslanstva, saj si premalo uspešno prizadeva za izboljšanje pogojev gospodarjenja in za turizma Slovenije, ki je bila

Zoran Vetrh iz Sindikata igralniških delavcev iz Nove Gorice se je zavzel za skupen boj vseh sindikatov za delavske pravice. **Branka Jurak** iz Maribora pa je menila, da bi morali v družbenih podjetjih in v tistih, kjer so delničarji delavci, menedžerje poklicati na odgovornost in jih povprašati, kdo jim je dal mandat za odpoved kolektivne pogodbe. **Bogo Košnik** z Gorenjske je potezo delodajalcev ocenil za prefinjeno, saj bodo delavci v socialni stiski začeli pod ceno prodajati delnice in tako izgubili še lastništvo nad podjetji.

Anton Robnik je opozoril, da Združenje za gostinstvo in turizem sploh ni odpovedalo panožne kolektivne pogodbe, saj odpoved omenja v obrazložitvi sklepa, ki sicer govori samo o predlogu za prenovu pogodbe. Po Robnikovem mnenju je dopis združenja nekakšno nejasno skrpucalo, s katerim je želelo odpovedati kolektivno pogodbo, vendar pa mu to ni uspelo. Podobnega mnenja je bil tudi **Milan Vačun** iz Holmece na Koroškem. **Marjanca Onič** iz Maribora se je zavzela za odločno in enotno akcijo za zaščito delavskih pravic, **Marjan Stojko** iz Nove Gorice pa je izrazil, bojazen, da bodo nekateri delodajalci izvajali pred splošno opozorilno stavko pritisk na delavce. Zato je enoten nastop delavcev v vsej Sloveniji še toliko bolj pomemben. Za enotnost v sindikalnem boju se je zavzel tudi **Oskar Komac** iz Postojne. **Tjaša Logar** pa se je zavzela za to, da bi vse gostinsko-turistične delavce seznanili z imeni menedžerjev, ki so na seji združenja dvignili roke za odpoved panožne kolektivne pogodbe.

Na koncu so člani konference ugotovili, da panožna kolektivna pogodba dejansko sploh ni bila odpovedana, saj združenje izrecnega sklepa o tem ni sprejelo. Žal pa združenje sindikatom hkrati ni poslalo predlogov sprememb oziroma dopolnitev za novo kolektivno pogodbo, kakor to določa 72. člen pogodbe. Sindikat delavcev gostinstva in turizma Slovenije zato meni, da panožna kolektivna pogodba velja do 31. 12. 1997. Če delodajalci menijo drugače, lahko sprožijo spor pred ustreznimi organi. Konferenca je delodajalce pozvala, naj dosledno spoštujejo kolektivno pogodbo. Člani konference so nato soglasno sklenili, da se bo njihov sindikat pridružil boju ZSSS za delavske pravice ter opozorilni stavki 24. oktobra.

Tomaž Kšela

24. oktobra 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	oktober 1996
– cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrina (od 26. 7. 96 dalje)	24,84
3. Ločeno življenje	47.760,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	11.940,00
5. Regres za prehrano	

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje maj–julij 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 76.445 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	38.223,00
– za 20 let	57.334,00
– za 30 let	76.445,00
2. Nagrada ob upokojitvi	229.335,00
3. Solidarnostne pomoči	76.445,00
Vir: Zavod RS za statistiko	Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec oktober, november in december 1996	55.061 SIT
2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje maj–julij znaša	119.401 SIT
	Strokovna služba ZSSS

KAJ DELAJO

V republiških odborih

SKEI – Sindikat kovinske in elektroindustrije

Sklepi RO SKEI ob napovedi opozorilne stavke ZSSS

Republiški odbor SKEI je na seji 18. t. m. obravnaval odpoved Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, za kar se je odločila Gospodarska zbornica Slovenije. SKEI ugotavlja, da kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in tavn ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije, sklenjena 7. 6. 1996, ni bila odpovedana, kljub temu pa ne more mimo aktivnosti, povezanih s SKPg. Zniževanje pravic delavcem, ki jih predlaga GZS, ni sprejemljivo in pomeni ogrožanje osnovne socialne varnosti delavcev, ki so že sedaj na meji revščine. Niti SKPg, niti kolektivne pogodbe dejavnosti ne povzročajo nekonkurenčnosti slovenskega gospodarstva in tudi novo zmanjševanje pravic delavcev tega problema ne bo razrešilo. Razlogi so v neučinkovitem ravnanju vlade in državnega zbora, ki ga skušajo delodajalci prevesti na delavce kot šibkejši člen. Problema se je treba lotiti s pogajanjem, v kateri pa je nujno vključiti tudi tretjega partnerja, to je vlado. SKEI vztraja, da je SKPg preživela in jo je treba ukiniti. Predlaga, naj se njena veljavnost podaljša le še do izteka socialnega sporazuma za leto 1996. Ekonomsko-socialni svet naj predlaga nov socialni sporazum za leto 1997, ki bo uredil minimume in nadomestil SKPg, hkrati pa opredeli tudi ukrepe, ki bodo omogočili konkurenčnost slovenskega gospodarstva, zlasti pa: zniževanje obrestnih mer, zniževanje proračunske porabe, ustrezno davčno politiko in njeno kontrolo, pravno varnost in zaščito, zniževanje obremenitev bruto plač, omejevanje direktorskih plač in podobno. V nobenem primeru ne sme posegati v minimalne pravice delavcev.

SKEI solidarnostno podpira zahteve sindikatov dejavnosti, katerih pogodbe so bile odpovedane, in predlaga, naj se tudi njihova veljavnost podaljša do sprejema socialnega sporazuma na novih temeljih oziroma do sklenitve novih kolektivnih pogodb. Pridružil se je aktivnostim ZSSS glede izredne konference 15. 10. 1996. SKEI Slovenije ne bo izvedel opozorilne stavke, napovedane za 24. 10. 1996 od 12.00 do 14.00 ure. Pozval pa bo sindikalne podružnice in območne odbore SKEI, naj v primeru izvedbe opozorilne stavke skličejo kratke članske sestanke ob 12.00 uri in obvestijo članke o stališčih SKEI ter izrazijo podporo stavkajočim sindikatom.

Albert Vodovnik, predsednik

Živahna mednarodna dejavnost

Predsednik SKEI Albert Vodovnik se je kot član osrednje komisije (podkomiteja) za pravice delavcev pri Mednarodni organizaciji kovinarjev (IMF) udeležil dvodnevnega sestanka v Zenevi, na katerem so pripravljali osnutek dokumentov s tega področja za kongres IMF, ki bo prihodnje leto. Ob tej priložnosti je ta mednarodni forum seznanil s problematiko uresničevanja pravic delavcev v Sloveniji, pri čemer se seveda ni mogel ogniti aktualnim težnjam združenja delodajalcev in gospodarske zbornice po zmanjševanju že tako dokaj okrnjenih pravnih, materialnih in socialnih pravic delavcev v slovenskem gospodarstvu. Delegacija SKEI Slovenije, sestavljena iz predstavnikov zaposlenih v avtomobilski industriji, se je udeležila svetovnega kongresa proizvajalcev avtomobilov (Automobile World Congress), ki je bil v Münchnu. V razpravi so predstavitelji problematiko te dejavnosti v Sloveniji (sodelovanje z mednarodnimi korporacijami, ustanavljanje svetov delavcev ipd.).

Na dvodnevem posvetu o ustanavljanju Evropskih svetov delavcev, ki ga je v Düsseldorfu pripravila Evropska zveza kovinarjev, je sodelovala tudi delegacija SKEI. Udeležence je informirala o ustanavljanju in delovanju svetov delavcev v Sloveniji ter o problemih (predvsem odporu delodajalcev), ki se kažejo pri tem.

Vladimir Bizovičar, sekretar

Sindikat upokoјencev

Jernej Jeršan – novi sekretar

Republiški odbor sindikata upokoјencev je v ponedeljek imenoval novega sekretarja. Namesto Vande Rešeta bo te naloge opravljal Jernej Jeršan, ki opravlja sekretarske naloge tudi za sindikat gradbincev.

Kot nam je po seji povedal predsednik sindikata Ivan Kramer, so odpoved splošne kolektivne pogodbe ocenili kot grob napad na pravice delavcev. Člani sindikata se bodo vključili v vse aktivnosti, s katerimi bo ZSSS skušala pritisniti na delodajalske organizacije. Dobro namreč vedo, da bi nižje plače zaposlenih ogrozile sedanjo raven pokojnin.

Govorili so tudi o reformi pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Menili so, da je ta nujna, saj bo že čez dvajset let upokoјencev več kot zavarovancev.

F. K.

sindikalni

V ZIMO BREZ SUKNA

»Kdaj in kako bomo dobili neizplačane dele plač?« To je bilo na petkovem, najbrž zadnjem zboru delavcev tovarne Sukno Zapuže vprašanje, ki ga je domala v en glas zastavljalo vseh 63 še zaposlenih delavcev. In odgovor: »Po razglasitvi stečajja lahko svoje deleže pričakujete iz stečajne mase!« Kdaj bo to, še ni jasno; bilo pa naj bi še letos...

V Suknu je včasih delalo 300 ljudi, skupaj z obratom v Jurjevici pa skoraj 400. Že pred osamosvojitvijo Slovenije so težko »lovili« tehnološki razvoj, vendar so kljub temu sloveli po kakovostnih izdelkih. Po letu 1991 pa so se razmere zaostriale. Na zahodnih trgih so postajali čedalje manj konkurenčni, saj so bili stroški preveliki za ceno, ki so jo dosegali. Tako so si leta 1992 poiskali zavetje pod okriljem Sklada RS za razvoj. A kot se je izkazalo, je bilo upanje zaman. Sukno je vse bolj tonilo: z izgubo je prišla v podjetje nelikvidnost, tako da niso mogli več vzdrževati niti zastarele strojne opreme, kaj šele, da bi pomislili na novo; za nameček je začela zamakati še streha dotrajanega objekta in je zaradi obilne moče že začelo dvigovati parket v delavnicah. Inšpektorju za delo tako 27. julija letos niti ni preostalo drugega, kot objekt zapreti. To je bil začetek konca pet let trajajoče agonije Sukna, prepolne najrazličnejših lepih obljub, groženj in stavek, vzporedno pa kajpak tudi vztrajnega odpuščanja delavcev. Od dobrih 400 jih je do letošnje jeseni ostalo na seznamu le še 63, med njimi 16 invalidov, precej mater samohranilk, 16 za-

poslenih za določen čas ipd. Za upokoјitev so premladi, za morebitne nove delodajalce pa prestari...

Direktor mag. Marjan Hribar, ki je v podjetju od lanskega oktobra, je na kranjskem okrožnem sodišču že vložil predlog za uve-

V kranjski Planiki včeraj niso stavkali, kot so bili napovedali. Na torkovem sestanku stavkovnega odbora in predsednikov sindikatov jim je minister za delo, družino in socialne zadeve Anton Rop namreč obljubil, da bo v sredo (23. t. m.) podpisal pogodbo o dodelitvi 200 milijonov tolarjev »za izvedbo programa kadrovske preнове Planike«. Toliko denarja pa v Planiki potrebujejo za izplačilo plač svojim delavcem...

dbo stečajnega postopka Sukna, zadnje tovarne volnenih odev na Slovenskem, ki je bila cenjena tudi po kakovostni preji in volnenem blagu. Pa tudi po marljivih delavcih, ki bodo zdaj še podaljšali seznam brezposelnih na Gorenjskem...

D. K.

ODSLEJ NA CESTI? – V Suknu se je v zadnjem obdobju zamenjalo veliko direktorjev – nekateri so odšli zlepa, drugi zgrda (na sliki) –, vendar nobenemu ni uspelo rešiti tovarne, zadnje v Sloveniji, ki je izdelovala volnene odeje...

TOLMINCI SPET ZA STARO PRAVDO

V ponedeljek, dan, preden bi morali kobariški mlekarji stečajnemu upravitelju Krašve Planike izročiti ključne »počiščene« tovarne konditorskih izdelkov, je upravni odbor Mlekarnice Planika, ki ima tovarno v najemu, razglasil moratorij za vračilo ključev do 26. oktobra.

Do tega dne naj bi se namreč slovenska vlada dokončno opredelila do problemov, ki tarejo kobariško mlekarstvo ter Kmetijsko zadruge Tolmin in njene člane. Vlada naj bi odločila, kdo upravlja in kdo je lastnik velikega premoženja, ki je vključeno kot last Kraša p. o. Zagreb. Upravni odbor zadruge zahteva, naj vlada do 26. t. m. izda odredbo, s katero naj se prenese vse Krašve premoženje v upravljanje bovški, kobariški in tolminski občini. Če tega ne bo storila, bo podjetje v soboto (26.

t. m.) organiziralo množično zborovanje, na katerem bodo predstavili vse probleme, ki izhajajo iz nerešenih lastniških odnosov med hrvaškim Krašem in zadrugami oziroma kmeti zgornjega Posočja. Zaradi teh je med drugim ogrožen obstoj okoli 800 v tržno proizvodnjo mleka usmerjenih kmetij.

Problem lastništva dveh tovarn za predelavo mleka, vrste kmetijskih objektov na podeželju, upravnih in skladiščnih prostorov, bovške farme Bogati in velikih kosov kmetijske zemlje se vleče že pet let. Zagrebčani

»Kar smo lahko, smo storili...«

Kot nam je povedal sekretar Sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Slovenije Jovo Labanac, je ključ za razrešitev problema tike Kraša Planike v rokah vlade, saj vzrok tiči v neurejenih odnosih med Slovenijo in Hrvaško. Sindikat KŽI je po svojih najboljših močeh namreč storil vse, kar je bilo (ali bi lahko bilo) v njegovi domeni pogovarjal se je z vodstvom Kraša Planike in predstavniki zagrebskega Kraša (vendar brez večjega uspeha), v najtežjih trenutkih (1. junij 1995) pa pomagal svojim 87 članom z enkratno finančno pomočjo višini 870.000 tolarjev.

»Ponavljam: razrešitev tega problema ni odvisna od prizadevanj sindikata, vodstva podjetja in predstavnikov lokalnih oblasti, res ga je mogoče le na meddržavni ravni,« je prepričan Labanac.

KONEC DOBER – VSE DOBRO

Kakšen mesec bo tega, kar se je v pisarni Sindikata delavcev trgovine Slovenije oglasila delavka Nataša Kejžar iz Ljubljane, zaposlena v firmi TARA Pvt. Ltd. Potožila je, da še ni dobila regresa za letni dopust 1995 in 1996 in poprosila sekretarja Sandija Bartola, naj s svojo avtoriteto posreduje pri poravnavi tega dolga.

Rečeno – storjeno! Direktorica Tare Pvt. Ltd., gospa Manjula Hiti, je že kar naslednji dan dobila pisemce, v katerem jo Sandi Bartol najprej kratko pouči, »da je izplačilo regresa ena od temeljnih pravic delavcev iz kolektivne pogodbe in zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96)«, nato pa predlaga, naj ga takoj izplača, »sicer bo Sindikat delavcev trgovine Slovenije pozval ustrezno inšpekcijo, sam pa v imenu prizadete delavke sprožil postopek preko pristojnega delovnega in socialnega sodišča«. Na koncu je

še pripisal, naj ga v desetih dneh obvesti, na kakšen način namerava poravnati terjatev do svoje delavke.

»Vaš dopis nas preseneča in je za nas žalitev, ker ste poslali dopis brez poprejšnjega razgovora z delodajalcem delavke. Razmišljamo o tem, da bi vas tožili. Delavko pa zaradi blatenja ugleda firme, ker je lažno predstavila, da ji ne želimo izplačati regresa,« je v odgovoru, ki ga je poslala v predlaganem roku, dobesedno zapisala direktorica Tare d.o.o. Manjula Hiti, in z mastnimi črkami dodala: »Delavka vam očitno ni

omenila, da izplačilo regresa ni bilo nikdar vprašljivo. Bilo ji je jasno, da bo regres dobila, počakati smo morali le na zadostna sredstva!«

V nadaljevanju je gospa Hiti jeva »pojasnila«, da je krivda za zamudo pri izplačilu regresa »izključno« na strani delavke Nataše Kejžar. »Sredstva niso bila zagotovljena izključno zaradi njene slabe storilnosti in nezainteresiranosti, torej zaradi slabega priliva sredstev« (!?). Dalje: »Domnevamo, da delavka Sindikatu ni omenila, da dolguje firmi 78.000,00 SIT. Vse, kar jo zanima, je le njen regres. Iz vašega dopisa je razvidno, da tudi vas to ne zanima, ne glede na to ali vam je delavka povedala o svoji obveznosti. Sindikat očitno podpira nedelavnost in se sklicuje zgolj na pravice delavcev, prav malo pa

ga brigajo njihove dolžnosti in obveznosti. Iz vašega dopisa nam dajalci in sindikati,« je dal komentar že vsega hudega Sandi Bartol. »Ampak glavno je, da je delavka prišla do svojih pravic. Torej: konec dober – vse dobro!«

ZMANJŠANJE PRAVIC PRETI TUDI DELAVCEM V NEGOSPODARSTVU

V Murski Soboti je bila v ponedeljek razširjena seja konference območne organizacije Zveze Svobodnih sindikatov v Pomurju, na kateri so ocenili razmere v pomurskem gospodarstvu in odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo ter se dogovorili za izvedbo opozorilne stavke.

Uvodoma je članom konference predgovoril sekretar območne organizacije Janez Kovač. Poudaril je, da so delodajalci enostransko odpovedali splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo in več enostranskih kolektivnih pogodb. Sindikati na to ne smejo pristati, ampak morajo vztrajati, da bodo izšli iz zmanjševanja delavskih pravic in delodajalci o novih kolektivnih pogodbah sedaj veljajo. Delodajalci se izgovarjajo, da jih v zmanjševanje delavskih pravic sili želja po konkurenčnosti našega gospodarstva na evropskih trgih. Po Kovačevih besedah delodajalci enostransko prikazujejo razmere v Evropi. Poudarjajo samo tisto, kar je njim v prid, spregledujejo pa pravice, ki jih imajo delavci v številnih razvitih evropskih državah. Kovač je na koncu pozval delodajalce v Pomurju, naj dosledno spoštujejo veljavne kolektivne pogodbe in izpolnijo zahteve, ki so zapisane v napovedi opozorilne stavke. Marko Milič je izrazil prepričanje, da bo odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, če ne bo preključena, prej kot kdaj sledila tudi odpoved kolektivne pogodbe za negospodarstvo. Meni, da se sindikati lahko učinkovito uprejo diktatu delodajalcev, samo če bodo enotni. Zato delavce v šolstvu, kulturi, državni upravi in drugih negospodarskih dejavnostih pozval, naj na odpoved splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo reagirajo tako, kakor da bi odpovedali njihovo kolektivno pogodbo. Milič je vsem sindikalnim zaupnikom predlagal, naj s svojimi protestnimi akcijami seznanijo tudi javnost, letake o opozorilni stavki pa nalepijo na vhodna vrata podjetij. Pavle Vrhovnik je povedal, da sindikat kovinske in elektroindustrije ne bo izvedel opozorilne stavke, bo pa pozval sindikalne podružnice, naj v primeru opozorilne stavke skličejo članske sestanke in stavekajoče podprejo.

Poudaril je, da bi morala država konkurenčnost slovenskega gospodarstva izboljšati z zniževanjem obrestnih mer, z zniževanjem proračunske porabe, z ustreznimi davčno politiko in njeno kontrolo, z manjšo obremenitvijo bruto plač, z omejevanjem direktorskih plač in s podobnimi ukrepi, nikakor pa ne z zmanjševanjem delavskih pravic.

Solidarnost med delavci še živi

Jože Turk je dejal, da so zaradi enostranske odpovedi splošne kolektivne pogodbe ogorčeni tudi delavci v Muri. Zato se bodo pridružili opozorilni stavki, če delodajalci ne bodo preključili svoje odločitve. Da bi lahko v stavki sodelovali delavci obeh izmen, jo bodo v Muri organizirali 13. do 15. ure. Podobno so se odločili še v nekaterih tekstilnih tovarnah, kjer delo poteka v izmenah.

Zdenka Bobovec je povedala, da se bodo opozorilni stavki pridružili tudi gradbeni delavci v Pomurju, čeprav večina podjetij v tej panogi uresničuje določila kolektivne pogodbe. Gradbeni delavci se zavedajo, da je solidarnost med delavci nujna. Mnogi izmed njih bodo stavkali kar na delovnih mestih, zato se bodo morali sindikalisti pošteno potruditi, če bodo želeli vse celovito informirati. Še več težav pa bodo imeli šoferji v prevoznih in avtobusnih podjetjih, ki se prav tako želijo pridružiti boju za delavske pravice - kako, pa se bodo še dogovorili.

Marjeta Benko je dejala, da se bodo tudi delavci v trgovini še podrobno dogovorili, kako se bodo vključili v opozorilno stavko, saj so zaradi predlaganega zmanjšanja že tako in tako skromnih pravic delavcev zelo ogorčeni. Problem je zlasti, da so poslovavnice trgovskih podjetij raztresene po podeželju, med zaposlenimi pa niso vsi člani Svobod-

nih sindikatov. Nastaja tudi problem varovanja objektov v času stavke, saj ima samo Potrošnik preko 100 poslovalnic.

Danilo Šipoš pa se je vprašal, kako bi delavci (pre)živeli, če bi se zaradi zmanjšanja pravic njihovi mesečni dohodki zmanjšali za več kot 20.000 tolarjev. Že plače po veljavni kolektivni pogodbi številnim delavcem in njihovim družinam ne zadoščajo za normal-

no življenje. Šipoš je zato pozval k enotnemu nastopu v boju za delavske pravice.

Člani konference so nato sprejeli sklepe s katerimi so izrazili vso podporo dosednji borbi Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za delavske pravice. Prav tako so se zelo konkretno dogovorili, kako se bodo delavci v Pomurju danes vključili v opozorilno stavko.

Tomaž Kšela

Podjetje, ki ne spoštuje KP, ima nesposobno vodstvo

Janez Kovač: Od 150 direktorjev srednjih in večjih podjetij v Pomurju mi je samo eden dejal, da se zavzema za ukinitev splošne kolektivne pogodbe

»V veliki večini podjetij v Pomurju uresničujejo kolektivne pogodbe. Pred tremi leti je sicer veliko podjetij izplačevalo višje plače, kot določajo kolektivne pogodbe, danes pa je takšnih podjetij vse manj. Na osnovi tega je mogoče reči, da se je realni standard delavcev v Pomurju v zadnjih treh letih zmanjšal,« pravi sekretar območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov v Pomurju Janez Kovač. »Probleme z uresničevanjem kolektivne pogodbe so imeli letos v Indipu v Lendavi, v Mesni industriji v Stečaju v Murski Soboti in še v nekaterih manjših podjetjih. Stečajni upravitelj Mesne industrije sicer trdi, da podjetje v Stečaju dobro posluje, vendar to ne drži. Podjetje, ki ne ustvarja takšnih rezultatov, da bi lahko delavcem izplačevalo plače po kolektivni pogodbi, ne posluje uspešno. Sicer pa so v Pomurju v glavnem vsa podjetja, ki niso spoštovala kolektivnih pogodb, že propadla.«

»Regres za malico prejema doma vsi zaposleni v Pomurju. Regres za letni dopust pa številni delodajalci izplačujejo na obroke, ne da bi se o tem dogovorili s sindikati. Zato delavci v marsikaterem podjetju ne vedo, kdaj bodo dobili regres v celoti.«

Ali so delodajalci v Pomurju napovedovali, da nameravajo odpovedati splošno kolektivno pogodbo? »Od 150 direktorjev srednje velikih in velikih podjetij v Pomurju mi je samo en direktor dejal, da se zavzema za ukinitev splošne kolektivne pogodbe. Svobodni sindikati so v gospodarsko življenje v Pomurju uspeli vcepiti miselnost, da tisti direktorji, ki ne spoštujejo kolektivnih pogodb, niso sposobni. Prepričan sem, da večina direktorjev srednje velikih in velikih podjetij v Pomurju zagovarja današnjo kolektivno pogodbo, ker le-ta zagotavlja socialni mir v podjetju. Socialni mir pa je predpogoj za sodelovanje s tujimi partnerji in za povečevanje izvoza,« pravi Kovač. »Pred dnevi mi je direktor enega od pomurskih podjetij povedal, da je tuji partner pred podpisom pogodbe terjal tudi zagotovilo, da v podjetju vlada socialni mir. Poslovneži iz tujine namreč natančno vedo, da bodo pravočasno dobili naročeno blago samo, če bo v podjetju vladal socialni mir. Zato je Gospodarska zbornica Slovenije z enostransko odpovedjo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki je porušila socialni mir v Sloveniji, povzročila veliko škodo slovenskemu gospodarstvu in še zlasti izvoznikom.«

T. K.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat poklicnih gasilcev

V gosteh Makedonci

V ponedeljek sta bila pri na obisku Vančo Muratovski, predsednik, in Slavica Ugrinovska, sekretarka Sindikata pravosodja ter državnih in družbenih organov Makedonije. V ta sindikat so vključeni tudi poklicni gasilci. Stike z njimi je navezal naš predsednik Bogdan Godnič med evropsko konferenco gasilskih sindikatov v Romuniji.

V Ljubljani jih je na pogovor sprejel predsednik ZSSS Dušan Semolič. Poudaril je pomen obnove stikov s sindikati držav nekdanje Jugoslavije, gostje pa so ga seznanili z organizacijo in aktivnostmi svojega sindikata. Nato jih je v Ajdovščini sprejel domačin Godnič. Podrobneje so bili seznanjeni organizacija, aktivnostmi in problemi sindikata poklicnih gasilcev, izmenjali pa so tudi nekaj izkušenj. V Ajdovščini so si gostje ogledali še tovarno pohištva Lipa, ki bo prav sedaj odprla prodajni salon v Skopju. Dogovorili so se, da se bodo videli že na promocijski otvoritvi salona. Sledil je ogled Vipavske kleti in degustacija njihovih kakovostnih vin. Gostje so od nas odšli z najlepšimi vtisi.

Miloš Mikolič, sekretar

V območnih organizacijah

Ljubljana in okolica

Krmilo prevzela Maja Kavec

Prejšnji teden je tudi območna organizacija ZSSS za Ljubljano in okolico imela volilno konferenco. Namesto Mira Podbevška, ki po devetih letih profesionalnega dela v sindikatu odhaja med upokojence, bo sekretarske naloge opravljala Maja Kavec. Poklicno sindikalno pot je začela pred desetimi leti na nekdanjem občinskem svetu ZSS Ljubljana Vič. Zadnja leta je bila sekretarka območnih odborov sindikatov KNG in lesarstva. Na tajnih volitvah je dobila potrebno število glasov že na prvem glasovanju in tako premagala sokandidata Valterja Zavra in Staneta Zupančiča. Kot nam je povedala po izvolitvi, bo še naprej opravljala sekretarsko delo za ista območna odbora. Sekretarsko delo območne organizacije pa si zanišlja le kot koordinacijo sposobne in prekaljene ekipe, ki ima tudi dobro pravno službo.

Območna organizacija ZSSS za Ljubljano in okolico ima več kot 60.000 članov, 30.000 manj kot leta 1990. Zmanjšanje ni posledica izstopov, saj je zaradi njih odšlo le 2400 članov, prišlo pa veliko več, ampak zaradi stečajev in odpustanja presežnih delavcev. Kar 18.000 članom članstvo sedaj miruje, saj so na čakalju ali na zavodu za zaposlovanje.

Konferenca je sprejela tudi nove akte območne organizacije, s katerimi je organiziranost uskladila s statutom ZSSS.

Maji želimo veliko uspehov, Miru pa veliko prostega časa.

F. K., foto: S. B.

V drugih sindikatih

Neodvisni sindikati Slovenije

Dovolj igračkanja!

Predsedstvo Neodvisnih sindikatov Slovenije ostro nasprotuje manipulacijam v zvezi z odpovedjo SKP, drugih panožnih pogodb in igračkanju z delavskimi pravicami. Ne dovoljujemo, da se pravice delavcev zmanjšujejo, ker so že tako ali tako minimalne in praktično ni kaj zmanjševati.

Nikakor ne razumemo odnosa GZS nasproti delavcem. Odraka jim še tiste osnovne pravice, ki so jim ostale, pa se z njimi komaj preživljajo; o zmanjševanju pravic menedžerjev in o zmanjševanju njihovih plač pa ni govora. Delavci so edini sloj, ki dejansko nosi vse breme tranzicije: 130.000 brezposelnih, 50.000 predčasno upokojenih, minimalna plača nekaj deset tisoč tolarjev in druge življenjske tegobe kažejo, da Slovenija ni ravno naklonjena svojim državljanom.

Na osnovi dejstev bomo Neodvisni sindikati Slovenije nadaljevali skupne proteste in akcije slovenskih sindikatov za delavske pravice, ki so se začele jeseni 1995 in se nadaljujejo z odpovedjo SKP.

Rastko Plohl, predsednik

OSTALA NAM JE LE ŠE ZADNJA MOŽNOST

Ko so v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije prejeli »zloglasi« dopis št. 1664/96, s katerim jih je Združenje za trgovino pri GZS obvestilo, da s 1. 1. 1997 odpoveduje kolektivno pogodbo dejavnosti, s 1. 4. 1997 pa še njeno tarifno prilogo, se je po njihovih prostorih kajpak razlegel val ogorčenja, ki so ga telefonski klici številnih sindikalnih zaupnikov iz vseh koncev in krajev Slovenije samo še stopnjevali.

Kmalu po prvem šoku pa so le ovedeli in se med razmišljanjem, kaj storiti, oklenili staveka, po katerem naj bi lepa beseda lepo mesto našla. Svojem partnerju, Združenju za trgovino pri GZS, so napisali pismo, ki sta ga podpisala predsednica Kristina Antolič in sekretar Sandi Bartol (navajamo):

»V sindikatu delavcev trgovine Slovenije smo se bili vedno pripravljeni pogajati in usklajevati na osnovi partnerskih odnosov. Dosedanja pogajanja so bila z našimi kolektivnimi pogodbami vedno kooperativna. Svoje predloge in pogajalska izhodišča smo oblikovali tako na osnovi naših življenjskih stroškov, kakor tudi ekonomskega položaja panoge. Posledica takega odnosa je zmanjšana razlika med izhodiščno plačo dejavnosti trgovine in izhodiščno plačo po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo.

Tudi pri dolžini letnega dopusta smo poskušali razumeti delodajalce, saj smo v spremembah in dopolnitvah kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine letni dopust omejili na največ 35 delovnih dni. Take določbe nimamo nobena druga pogodba dejavnosti, niti ne splošna kolektivna pogodba.

V letošnjem letu smo se želeli s teh izhodišč pogajati. V zvezi s tem smo vam že v mesecu juniju pisno posredovali pobudo za pričetek pogajanj za spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije. Celo več, pobudo smo še dodatno konkretizirali, tako v normativnem kakor v tarifnem delu.

Odgovori Združenja delodajalcev Slovenije so vsebovali elemente zavlačevanja, odgovori Sekcije za trgovino pa so bili povsem odklonilni.

V sindikatu delavcev trgovine Slovenije smo prepričani, da predlagatelji odpovedi kolektivne

pogodbe dejavnosti trgovine niste upoštevali dejstev, da je ekonomski položaj trgovine boljši kot v gospodarstvu. Podatki za poslovno leto 1995 kažejo, da je 13 odstotkov zaposlenih v dejavnosti trgovine ustvarilo več kot petino vsega čistega dobička v gospodarstvu. Čista izguba, ki se je v tem obdobju v gospodarstvu povečala za skoraj 15 odstotkov, se je v trgovini zmanjšala skoraj za 4 odstotke. Nedvomno je tak ugodnejši rezultat od gospodarstva posledica spremenjenega in do delavcev neprijaznega delovnega režima, ki se kaže v višji delovni intenzivnosti in produktivnosti.

Z nameravano ukinitvijo ali občutnim zmanjšanjem nekaterih prejemkov bodo glede na naravo dela nedvomno najbolj prizadeti delavci v dejavnosti trgovine. S spremenjeno podjetniško plačno politiko, kjer se pri določanju osnovne plače ne upoštevajo vsi elementi, pa se bo materialni in socialni položaj teh delavcev še dodatno poslabšal. Tako plačna politika in nameravana ukinitve drugih prejemkov v zvezi z delom bo pri delavcih povzročila nemotiviranost, nato pa odkrito nezadovoljstvo in ustvarjanje konfliktnega ozračja. To pa vsekakor ni v interesu ne sindika-

ta in še manj delodajalcev.

V sindikatu delavcev trgovine želimo, da bi se dejavnost trgovine, ki ima vsekakor perspektivo in zaposluje preko 62.000 delavcev, odvijala in razvijala z motiviranimi delavci in v socialnem miru.

V zvezi s tem vam predlagamo, da preključite odpoved kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije in sprejmete naše že nekajkrat ponujene predloge za pričetek pogajanj za spremembo in dopolnitev kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije.

V pričakovanju vašega odgovora vas spoštljivo pozdravljamo.

Ker odgovora ni bilo, so se v SDT začeli intenzivno pripravljati na »zgodovinsko« naloge, kot je v pismu sindikalnim zaupnikom zapisal sekretar Sandi Bartol, hkrati pa jih pozval, naj se »zaveže svoje odgovornosti«, saj so pričakovanja članstva »ogromna«.

Kristina Antolič in Sandi Bartol sta pisala tudi vsem direktorjem. Pojasnila sta jim, da so se za stavko odločili šele potem, ko so »po demokratični poti izkoristili vse možnosti«, da do nje ne bi prišlo...

D. K.

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE
Stavkovni odbor

SPOŠTOVANI KUPCI

Žal vam moramo sporočiti, da bo naša prodajalna

v četrtek, 24. 10. 1996 od 12. do 14. ure

ZARADI OPOZORILNE STAVKE

Z A P R T A

Za to skrajno obliko sindikalnega boja smo se žal morali odločiti, ker nam delodajalci hočejo z odpovedjo naše kolektivne pogodbe vzeti ali zelo zmanjšati nekatere izmed že tako nizkih prejemkov.

V Sindikatu delavcev trgovine Slovenije smo se s predstavniki delodajalcev dejavnosti trgovine Slovenije želeli pogajati in usklajevati na osnovi sedanjih kolektivnih pogodb, vendar so z njeno enostransko odpovedjo to zavrnili.

Hkrati, ko vas vljudno prosimo za razumevanje, vam zagotavljamo, da vas bomo vedno z veseljem in prijazno postregli.

Hvala za razumevanje!

Stavkovni odbor

Okrogla miza o sodelovanju delavcev v upravljanju pri nas in v Evropi

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je ta teden skupaj z Evropsko konfederacijo sindikatov in nemško fundacijo Hans-Böckler Stiftung priredila dvodnevno okroglo mizo »Delavska participacija v Evropi in Sloveniji«. Poleg sindikatov in domačih ter tujih strokovnjakov so se je udeležili tudi predstavniki parlamenta, vlade in delodajalskih organizacij. Prav slednjim bodo, upamo, ob okrogli mizi oblikovane ugotovitve še kako prav prišle.

Namen sklica je pojasnil **Dušan Semolič**:

»Res smo v slovenski ustavi sindikati uspeli uveljaviti normo, ki delavcem jamči pravico do soupravljanja. Tudi zakon je predvsem po naši zaslugi kolikor toliko naravnano po delavčevi meri. Praksa pa žal še vedno ubira svoja pota in velik del delodajalcev in menedžerjev noče in noče dojeti pomena in prednosti delavskega soupravljanja. Spopadamo se z miselnostjo, da je souprava ovira, da le strahovlada prinaša uspeh podjetij, da sta si souprava in sindikalizem v nasprotju... Doživljamo celo poskuse revizije obstoječe zakonodaje, seveda v smeri še manjših delavskih pravic...«

Zavedamo se, da sta ustava in zakon brez akcije le papir, da ne gre za samodejen proces, ampak da bomo morali krepko poprijeti. Pri tem nam bodo v pomoč tudi evropski standardi, znanje in izkušnje.«

Peter Scherrer, predstavnik nemške fundacije Hans-Böckler Stiftung, se je strinjal, da kaže tudi na takšne načine spodbujati, pospeševati in utrjevati pozitivne izkušnje s soupravljanjem delavcev. Brez stalnega izobraževanja bi namreč tudi nemški delodajalci in menedžerji težje došli, da priznanje dela kot proizvodnega dejavnika v proizvodnem procesu ni moteč dejavnik:

»Tudi slovenski delodajalci in vlada morajo vedeti, da le sodelovanje in socialni mir vodi v stabilno družbo in s tem omogoča njen razvoj! Krepitev socialnega dialoga, normalni odnosi enakopravnih partnerjev, uveljavljanje nove kulture podjetij in družbe v celoti so dandanašnji pač prvi temelji uspeha!«

Milan Utroša je nujnost uveljavitve evropskih zgodovinskih izkušenj in sodobnih standardov, vključno s soupravljanjem delavcev in pravnimi partnerji, uveljavljanje nove kulture podjetij in družbe v celoti so dandanašnji pač prvi temelji uspeha!«

Nemške izkušnje s participacijo delavcev pri upravljanju je potem v uvodnem referatu strnil **dr. Roland Köstler**, vodja pravnega oddelka fundacije Hans-Böckler Stiftung:

»Čprav sežejo zametki delavskega soupravljanja, v nekaterih dejavnostih in obdobjih poimenovanega tudi 'samoupravljanje', že v čas po I. svetovni vojni, velja sistem, tak kot je danes, od leta 1976.

Tudi v Nemčiji je soupravljanje po dvajsetih letih delovanja še vedno pomembna in stalna tema tako za sindikate kot njihove partnerje.

Delavske soupravljanje temelji pri nas na sistemu kolektivnih pogodb in soupravljanja v podjetjih. Seveda sindikati svojo politiko uveljavljajo še v svetih delavcev. Tudi po tej poti namreč skušajo za delavce doseči več in večje pravice od tiste ravni, ki jo sicer že jamči kolektivna pogodba.

Prav s sindikalnim delovanjem v svetih delavcev pogosto odpravijo probleme, ki jih niso zmogli v panožnih kolektivnih pogajanjih.

V Nemčiji je res večina tega področja temeljito urejena v zakonih. Življenje pa vedno prinaša odprta vprašanja in prav vloga sindikata v teh procesih je eno med njimi. Tu vidim slovensko prednost, saj vse ureja en zakon. Pri nas pa je zakonodaja razdrobljena, zato težje pregledna in že položaj nadzornih svetov urejajo trije različni zakoni.

Tako v interesu sindikatov kot vlade je, da se ta zakonodaja ure-

di na novo, da se strne, posodobi in izboljša.

Pri tem smo si pridobili izkušnje, na katero bi rad opozoril tudi slovenske kolege:

Bodite pozorni, da bi različna organiziranost posameznih podjetij ne vplivala na moč zakona, ki velja zanje. Ne sme biti različnih meril in težje, pa naj gre za delniško družbo, zasebno podjetje, državo, za družbene dejavnosti... Ne glede na organizacijsko obliko ne

poslovanje podjetij in korist za vse, ki izvirajo iz tega. Sindikalna strategija do soupravljanja mora torej biti vsestransko podpiranje širjenja in delovanja sistema soupravljanja (kar sindikati že počno). Predvsem pa je treba spremeniti miselnost ljudi in njihov odnos do soupravljanja.

Dr. Bogdan Kavčič z ITEO je predstavil analizo uresničevanja zakona o soupravljanju. Naročilo jo je ministrstvo za delo, sofinancira-

omogoča, so delavske svete že izvolili, desetina vprašanih direktorjev ima pozitiven odnos do soupravljanja, manj kot desetina negativnega, preostali pa pasivnega. Kar 67 odstotkov vprašanih direktorjev je dejalo, da so z delom sveta delavcev zadovoljni. Tretjina predsednikov delavskih svetov je menila, da se zakon o soupravljanju dobro uresničuje, 29 odstotkov, da zadovoljivo, in le 3 odstotki, da se zakon uresničuje zelo dobro.

Milan Utroša, član predsedstva ZSSS, je opisal dosedanja prizadevanja sindikata za sprejem zakona

bi smelo prihajati do razlik pri pravicah s tega področja!«

Roland Köstler je večkrat ponovil izjemen pomen delovanja sindikatov v sistemu soupravljanja, življenjsko in logično povezanost ter soodvisnost obeh področij uveljavljanja delavskih interesov. Ne le po logiki, v Nemčiji je svet delavcev tudi po zakonu varuh kolektivnih pogodb in sploh je vloga sindikatov v organih soupravljanja tako vsebinsko kot pravno utemeljena.

»Kakršno koli razdvajanje sindikatov in soupravljanja je v Nemčiji že davno davno povsem preživela tema!« je poudaril uvodničar in slovenske kolege temeljiteje seznanil z organiziranostjo področja soupravljanja. Ena od njegovih temeljnih značilnosti je, da deluje po sistemu enakopravnega partnerstva in konstruktivnega dialoga, ki konflikte praktično onemogoča, ne pa da bi jih celo ustvarjal oziroma sprožal.

Mato Gostiša iz Studia participatis je v nadaljevanju posveta opozoril na razlike med slovenskim in nemškim sistemom soupravljanja in na posledično neprenosljivost nemškega sistema, ki je bil vzor našemu, na naša tla. Temeljna razlika je v vlogi in položaju sindikata. V Nemčiji se je sindikat, taktično, kot pravijo nemški sindikalisti, umaknil iz podjetij. Pri nas so še sindikalne organizacije v podjetjih, včasih tudi s statusom pravne osebe. Zato se funkcije in pristojnosti sveta delavcev pri nas in v Nemčiji razlikujejo. V Nemčiji funkcijo sindikata v podjetjih opravlja svet delavcev, in sindikati skušajo posegati v soupravljanje prek svetov delavcev. V naših podjetjih delujeta oba, vsak sicer s svojimi nalogami in pristojnostmi, toda sindikat je prisoten tudi v svetu delavcev. Svet delavcev je v očeh mnogih menedžerjev samo še en sindikat, tokrat z zakonskimi pooblastili, zato pri njih zbujajo odpor. To pa ni dobro za razvoj soupravljanja, ki potrebuje konstruktiven odnos vseh sodelujočih, je menil **Mato Gostiša**. Kajti poglavitni cilj soupravljanja je boljše

li pa še svobodni sindikati, gospodarska zbornica in združenje delodajalcev. **Dr. Kavčič** je predstavil razmere, okoliščine in ozadje nastajanja zakona o sodelovanju delavcev v upravljanju gospodarskih družb. Na tej osnovi je treba določiti pričakovanja in ovrednotiti rezultate ankete, je dejal **dr. Kavčič**. Zatem je predstavil izsledke raziskave in komentiral še odprta ključna vprašanja in tista, o katerih so delodajalci in delojemalci različnega mnenja. O anketi bomo še pisali, zato tokrat samo na kratko o izsledkih: v približno tretjini podjetij, ki jim zakon

o soupravljanju in njegovo izobraževalno akcijo za člane soupravljaljskih organov iz vrst sindikatov. Poudaril je, da je za svobodne sindikate najpomembnejša vsebina dela članov souprave, ker sindikati hočejo sprejemati odločitve, ki so ugodne za uspešnost podjetja in varnost delovnih mest. Sveti delavcev naj bodo soustvarjalci poslovnih uspešnosti podjetij. Za to je potrebno znanje, in svobodni sindikati so razvili svoj lastni izobraževalni sistem. V njem so doslej za delo v soupravnem sistemu izobrazili nad 800 svojih članov.

Strah razjeda tudi duše šefov (4.)

GLAVNI VZROK NEKONKURENČNOSTI JE TEHNOLOŠKO ZAOSTAJANJE

Piše: Rudi Kropivnik

Misliti globalno, delovati lokalno

Drugi veliki izziv, ki je pred nami, je internacionalizacija slovenskega gospodarstva. Ta proces se je že na veliko začel z odpiranjem Slovenije v svet in odpiranjem sveta Sloveniji. Pri tem mislim na vse tiste sporazume o prosti trgovini, ki jih je Slovenija že sklenila ali jih še bo z različnimi državami. To za naša podjetja ne pomeni samo hujše konkurence na domačem trgu, ampak tudi lažjo prodajo našega blaga na tujih trgih, kar je za Slovenijo, ki ima majhno gospodarstvo, izrednega pomena. Blaginjo si lahko povečamo predvsem s povečano prodajo na tuje, pa tudi z ustanavljanjem lastnih podjetij v tujini ali soudeležbo v tujih podjetjih.

Vendar neustavljivi proces internacionalizacije gospodarstva terja od menedžmenta drugačno ravnanje, drugačno poslovno filozofijo, po načelu: misli globalno, deluj lokalno. Menedžer misli globalno, kadar ne dela več razlike med prodajo doma in prodajo v tujini, kadar razmišlja v dolgoročnih kategorijah, ker se aktivnosti v tujini planirajo praviloma dolgoročno. Praksa je pokazala, da mora upoštevati lokalno deželno in podjetniško kulturo, če želi doseči optimalne rezultate svojih poslovnih aktivnosti v tej deželi. Takšna nova usmeritev terja, seveda zlasti od menedžerjev nova znanja. Tako bodo npr. v bodoče za zasedanje menedžerskih položajev zelo pomembne mednarodne izkušnje in znanje tujih jezikov.

Za uspešno uveljavljanje v kateri koli poklicni karieri so poleg

Willy Buschak: V multinacionalkah morajo ustanavljati evropske svete delavcev, ki še povečajo učinek soupravljanja in so koristni tudi za kapital.

Utroša je ovrgel nekatera najbolj stereotipna mnenja o sistemu soupravljanja, ki izvirajo iz pretiranega poudarjanja veljave kapitala. Soupravljanje na primer ne zmanjšuje pritoka tujega kapitala, kar je dokazano v več primerih. Menedžerji bi se lahko šli posvetovati h kolegom v tujino, kot smo se šli sindikalisti k svojim, kaj je soupravljanje in kako lastniki kapitala in menedžerji, denimo v Nemčiji, gledajo nanj, je poudaril **Utroša**.

Arthur Hörwedl iz Münchenske centrale IG Metall je menil, da v Sloveniji delajo dobro, ker ne posnemajo slepo nemškega sistema soupravljanja. Tudi v Nemčiji delamo napake, je dodal in poudaril pomen srečevanja sindikatov iz različnih držav. Sindikati so še vedno le nacionalni, kapital pa je že zdavnaj postal mednarodni.

Roland Köstler je navrgel, da v Nemčiji tujega kapitala ne ovirajo soupravljanje in iz njega izvirajoče pravice zaposlenih in da celo ameriški investitorji čez čas ugotovijo, da s soupravljanjem lahko dobro shajajo. Večja ovira za naložbe so davki.

Zadnji dan okroglice mize je dal dva zanimiva referata. **Willy Bu-**

schak, politični sekretar konfederacije evropskih sindikatov (ETUC) je pripovedoval o ustanavljanju tako imenovanih evropskih svetov delavcev, ki so nadgradnja svetov delavcev. **Dr. Zvone Vodovnik** z Instituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani pa je govoril o pravnih normativih, ki urejajo področje soupravljanja pri nas, o njihovem bodočem razvoju in o razmerjih do tovrstne evropske zakonodaje, saj bomo prej ali slej trčili ob njo.

Evropski sveti delavcev so za nas novost, čeprav so se z njimi že srečali v podjetjih, ki so v tuji lasti. Ker pa so nastali na podlagi direktive Evropske unije, ki dobi, potem ko jo v posameznih državah članicah sprejmejo, status zakona, je zanimiva tudi za nas, ki čakamo na članstvo v uniji. Ustanavljanje jih morajo delniške družbe, ki imajo vsaj 1000 zaposlenih in obrate (v vsakem vsaj 150 zaposlenih) vsaj v dveh drugih državah. V Evropi je kakih 1200 multinacionalk, ki so zavezane k temu, četrtina pa je doslej evropske svete delavcev ustanovila. Kaj je namen teh svetov? Predvsem pretok informacij skozi celotno multinacionalko do zaposlenih in nazaj do vodstva. S tem se kajpak zagotavlja boljši vpliv svetov delavcev v posameznih podjetjih multinacionalke, tudi tistih, ki so daleč od centrale, na poslovne odločitve. Evropski sveti delavcev imajo samo posvetovalno pravico in pravico biti obveščeni, ne morejo pa tudi sodelovati. Vendar morajo delodajalci poslušati njihovo mnenje že med pripravo kakega ukrepa. Tako zaposleni prek tega organa lahko sporočijo delodajalcem kako svojo zamisel o rešitvi nastalega problema, ki je lahko primernejša kakor delodajalska. Delodajalci pogosto mnenje zaposlenih upoštevajo. Vsekakor pa si bo treba prizadevati za širitev pristojnosti evropskih svetov delavcev. Ti sveti so tudi veiki izziv za sindikate, je zaključil **Willy Buschak**.

Po vsakem referatu je bilo precej vprašanj, pogosto tudi polemčnih, o čemer bomo podrobneje poročali v naslednjih številkah našega časnika.

C. B., B. R.

dnjih gibanjih določenih kategorij ali pojavov itd.

Danes je obvladovanje informacijske tehnologije tako pomembno, kot je bila včasih pismenost. Poleg dela z računalnikom je potrebno poznati tudi sisteme prenosa podatkov, razvrščanje podatkov ter njihovo hranjenje in sposobnost uporabe Interneta.

V skupino navedenih temeljnih znanj spada tudi sposobnost reševanja problemov. Kdor ima to sposobnost, lahko problem odkrije, ga opredeli, razčleni, najde možne rešitve, o tem zna razpravljati z zainteresiranimi (prizadetimi), zna uveljavljati naj ugodnejšo rešitev in meriti pričakovane izide uveljavljane rešitve.

Končno je pomembna tudi sposobnost prepoznavanja značajev ljudi, njihovih pozitivnih in negativnih lastnosti, ter sposobnost komuniciranja s temi različnimi značaji.

Na koncu bi lahko dejali, da stalne spremembe v gospodarstvu in družbi zahtevajo nova znanja. Tisti ki bodo to vzeli resno, jih bo v življenju čakalo manj neprijetnih presenečenj, ker se bodo lažje prilagajali vedno novim spremembam. Vsak mora sam imeti veselje do izobraževanja, nobena diploma nam ne zagotavlja znanja za celo življenje. Menedžment v podjetjih in državi bi pa morala to spodbujati in podpirati, saj je naša gospodarska uspešnost odvisna od našega znanja. Sicer se pa svet tako hitro spreminja, da bodo bolj redki srečnejši, ki v svojem aktivnem življenju ne bodo spreminjali poklicne usmeritve.

Številnim gospodarskim težavam, ki pestijo slovenske železarne, se v zadnjem času pridružuje vse bolj pereča invalidska problematika. Razmere so se tako zaostrele, da je bilo letos junija v tej panogi trikrat več brezposelnih invalidov, kot to velja za slovensko povprečje. O tem smo se pogovarjali z Albino Tušar, vodjo projekta za invalidsko problematiko v Slovenskih železarnah, in Gorazdom Tratnikom, članom uprave.

ŽELEZARNE TOVARNE INVALIDOV

Medtem ko število zaposlenih v Slovenskih železarnah že peto leto zapored strmo pada, se število invalidov ne zmanjšuje. Tako je bilo leta 1992 med 12.255 zaposlenimi 1143 ali dobrih 9 odstotkov invalidov, leta 1994 pa med 9315 zaposlenimi 1099 ali 11,8 odstotka invalidov. Po zadnjih podatkih iz letošnjega junija je bilo v železarnstvu le še 8266 zaposlenih, od tega je bilo 1100 ali 13,4 odstotka invalidov. Produktivno zaposlenih je bilo v zadnjih treh letih povprečno le 7,4 odstotka invalidov, preostali pa...

Vsak drugi invalid brez dela

Napovedujejo, da se bo do konca leta to razmerje še poslabšalo, saj po zakonu podjetja ne smejo odpustiti invalidov, razen v primeru stečaja. Ob koncu leta bo tako v Slovenskih železarnah skoraj 15 odstotkov invalidov med vsemi zaposlenimi in vsak drugi med njimi bo brez zaposlitve. Že sedaj jih je brez dela 500 ali 45 odstotkov vseh. Zvečine so na čakanju in se nadejajo boljših časov. Za invalide mora namreč po sedanjih zakonodaji v največji meri skrbeti podjetje samo.

Med vsemi zaposlenimi v železarnstvu je bilo junija 7,3, v Sloveniji kot celoti pa 5,3 odstotka invalidov. To je veliko več kot, naj bi jih po predlaganem kvotnem sistemu (ta je 5,5 odstotka) zaposlovala slovenska podjetja.

In kako zdaj rešujejo invalidsko problematiko v koncernu železarn na Ravnan, Jesenicah in v Štorah? »Zelo pomembno je, da imamo na vseh treh lokacijah tako imenovano namensko podjetja, kamor usmerjamo trajno presežne delavce že od leta 1990 naprej,« je rekla Albina Tušar.

Ko v podjetju ugotovijo trajno presežne delavce, jih za šest mesecev, ko čakajo odpovedni rok, pošljejo v namensko podjetje, kjer so na čakanju tudi tisti invalidi, ki so trajno presežni, a jim zaradi zakonske zaščite ne more prenehati delovno razmerje. Med 1100 invalidi je približno 500 takšnih, ki »delajo« v namenskih podjetjih. Za brezposelne invalide ima koncern v postopku tri invalidska podjetja, za

katera pa še nima na voljo vseh potrebnih soglasij, ki jih daje ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. »Čeprav so dosedanja postopki za dodeljevanje statusa invalidskih podjetij začasno ustavljeni, je treba storiti vse, da začno ta podjetja čimprej normalno obratovati,« meni Albina Tušar.

Za 300 invalidov nobenih možnosti

Kot je povedal Gorazd Tratnik, bodo v okviru koncerna sami poskrbeli za 40 odstotkov invalidov, za preostalih 60 odstotkov pa menijo, da bi morala priskočiti na pomoč država s sistemskimi ukrepi. Gre za kakšnih 300 invalidov, za katere ne vidijo možnosti rešitve znotraj koncerna.

Sofinanciranje invalidov na trajno ukinjenih delovnih mestih je namreč začasna, ne pa sistemska rešitev, ki je v pristojnosti ministrstva za delo. Začasnost takšnega sofinanciranja pomeni, da lahko preneha takoj, najkasneje pa s postopki privatizacije državne lastnine v slovenskih železarnah. Od 480 milijonov tolarjev letnih stroškov za nadomestilo plače invalidov brez zaposlitve prispevajo podjetja 180 milijonov tolarjev ali

Albina Kušar: »Približno 500 invalidov dela v namenskih podjetjih...«

37 odstotkov vseh stroškov. Preostalih 300 milijonov stroškov pa lahko pomembno vpliva na poslovne rezultate v koncernu. In to je tudi jedro problema, ki bi ga v koncernu težko sami rešili in kličejo na pomoč državo s sistemskimi rešitvami.

Najtrši oreh so ravno invalidi brez zaposlitve. Vsak drugi med njimi je namreč nekvalificiran, star od 40 do 50 let, z 20 do 30 leti delovne dobe. Le dobra tretjina med njimi je še primerna za delo. Po oceni projek-

Gorazd Tratnik: »Med vsemi invalidi je le 8 odstotkov takih, ki so postali invalidi na delovnem mestu...«

tne skupine za več kot polovico invalidov ni druge rešitve kot čakanje na pogoje za predčasno upokojitve, ki jih bodo lahko izpolnili šele čez 8 do 18 let. Kaj pa do takrat?

Država preveč pasivna

Po oceni Albine Tušar bi morali imeti invalidi kakšne prednosti pri upokojevanju, če je ugotovljeno, da ni več nobene možnosti za zaposlitev. Zdaj mora zanje skrbeti

Od 163.000 invalidov, kolikor jih je po oceni v Sloveniji, jih je na trgu dela 21 odstotkov, zaposlenih pa je le 17 odstotkov. Preostalih so zagotovili rente. Mnogi med njimi bi lahko še delali, če bi vpeljali prožnejše možnosti zaposlovanja tudi za invalide. Zaradi togosti sistema izgubljammo pomemben del kadrovskega potenciala. Vlada in parlament v novi sestavi bosta morala čim prej sprejeti ukrepe, ki bodo izravnavali zaposlitvene možnosti tudi za invalide. Drugače lahko pričakujemo socialno in politično zaostrovanje tudi na področju zaposlovanja invalidov.

podjetje, in to toliko časa, dokler se ne upokojijo. Skrb za iskanje ustreznega dela je prepuščena le namenskem podjetju, kar je ob tako velikem številu invalidov za podjetje skorajda brezizhodno. Država je na tem področju preveč pasivna in bi morala v prihodnje izdatneje sofinancirati primerna delovna mesta za invalide in hkrati prispevati ustrezen delež pri odprtju novega delovnega mesta zanje.

Nadzorni svet Slovenskih železarn je na zadnji seji, ko je obravnaval invalidsko problematiko, sklenil tole: prvič, ministrstvo za delo naj pospeši vse postopke, ki so potrebni, da invalidska podjetja v Slovenskih železarnah dobijo soglasje vlade za ustrezen položaj; drugič, ministrstvo za delo naj v okviru nacionalnega programa, ki bi razreševal invalidsko problematiko, poišče ustrezne sistemske rešitve za invalide, ki kot trajni presežki nimajo ustrezne zaposlitve v podjetjih. Nekateri invalidi so v železarnstvu že štiri leta brez dela.

Zanimivi so tudi podatki, ki govorijo o vzrokih nastanka invalidnosti. Kot je rekel Gorazd Tratnik, je med vsemi invalidi v Slovenskih železarnah le 8 odstotkov takih, ki so postali invalidi zaradi poškodbe na delu, 1,8 odstotka invalidov ima poklicne bolezni, vsi drugi pa so postali invalidi zaradi bolezni ali poškodbe izven dela. Do takšnih ugotovitev so prišli na podlagi dela invalidskih komisij.

Ali so takšne ugotovitve tudi najbolj merodajne, je pa drugo vprašanje. Prej bi lahko sklepali, da je zanemarjanje delovnih razmer, ki se zdaj kaže v velikem številu invalidov, kot bumerang udarilo nazaj tudi v železarnstvo.

Marko Štrovs

POSVET O VARSTVU PRI DELU

Zavod za varstvo pri delu je te dni na Brdu pri Kranju organiziral enodnevni posvet, ki so se ga udeležili številni strokovnjaki s tega področja, predvsem pa vodje služb varstva pri delu iz posameznih podjetij. Na njem so bili seznanjeni s pripravo novega zakona o varnosti in zdravja pri delu, temeljnimi izhodišči za pripravo reforme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, novostmi na področju zakonodaje o varstvu pred požarom ter z drugimi aktualnimi vprašanji varstva pri delu.

V uvodnem referatu je Vojislav Adamič, vodja pravne službe zavoda za varstvo pri delu, poudaril, da koncept bodočega zakona o varnosti in zdravju pri delu prenaša odgovornost za zdrave delovne razmere na vodstvo posameznega podjetja, ki je dolžno varstvo pri delu organizirati tako, kot zahtevajo predpisi. S tem v zvezi mora vsako podjetje pooblastiti odgovornega delavca za strokovne naloge varstva pri delu. Vsako podjetje bo moralo imeti po novem tudi pooblaščenega zdravnika medicine dela.

Varstvo pri delu, ki smo ga doslej dokaj zanemarjali, mora postati sestavni del organizacije dela. Kazni za kršilce bodo visoke.

Delodajalec mora poskrbeti za to, da so delovne razmere varne, da se opravljajo zdravstveni pregledi dela-

vcev. Vsi tisti, ki se bodo poklicno ukvarjali z varstvom pri delu, bodo morali biti bolj strokovno podkovani kot doslej. Varnostni ukrepi morajo biti napisani v pravilniku o varstvu pri delu, ki se ga morajo držati tako delodajalci kot delavci. Delavci morajo varstvene predpise spoštovati, z vsemi varstvenimi ukrepi pa morajo biti predhodno dobro seznanjeni.

Večji nadzor bo po novem tudi nad uvozom tujih tehnologij, saj nam je tujina dozdaj pogosto podtikala ekološko škodljive in zastarele tehnologije, ki jih sama ne uporablja več. Gre za zdravje in okolje škodljive učinke, ki se pokažejo šele čez leta.

Vojislav Adamič je spregovoril tudi o izvajanju zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov, ki bo začel veljati že čez slab mesec. Zakon prepoveduje

kajenje v delovnih prostorih, oziroma ga dovoljuje le na določenih mestih. Vsak zaposleni ima pravico do delodajalca zahtevati, da mu omogoči delo v nezakajenih prostorih. Po zakonu bodo morali imeti tudi vsi javni prostori poseben del za kajenje.

M. F.

Uvodni referat na posvetu o varstvu pri delu je imel Vojislav Adamič

POKOJNINE PO SVETU

Pogost način financiranja pokojnin je tudi tako imenovani naložbeni. V svetu se je naložbeni sistem uveljavil predvsem v sistemih dodatnih zavarovanj oziroma v drugem stebru sistemov pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Bistvo naložbenega sistema financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja je v tem, da se mesečni prispevki (premijske) nalagajo na zavarovančev osebni račun in se obrestujejo po dogovorjeni obrestni meri ali glede na dobiček, ki ga upravljalca sklada doseže z naložbami.

Ko nastopi zavarovalni primer, se mesečna renta oziroma pokojnina izračuna glede na višino do takrat zbrane zavarovalne vsote skupaj z obrestmi ali udeležbo na dobičku in ob upoštevanju starosti oziroma pričakovanega števila obrovov, ki jih bo zavarovanec prejel po statističnih predvidevanjih.

Možne so številne različice tega splošnega koncepta, ki so podobne različnim zavarovalnim oblikam, vodenim po različnih zavarovalno tehničnih načelih. Naložbeni sistem financiranja se je razvil predvsem v dodatnih sistemih zavarovanja oziroma v drugem stebru sistemov

zavarovanja. Nasprotno, sredstva na pokojninskih računih, ki v teh državah skoraj dosegajo celotni letni domači proizvod, predstavljajo izredno močan spodbujevalec investicij in gospodarske rasti nasploh.

Obseg zavarovanja

Glede na obseg zavarovanja ločimo sisteme, ki zagotavljajo ljudem podoben materialni položaj kot so ga imeli v času, ko so bili še zaposleni in sisteme, v katerih je ljudem zagotovljena samo minimalna socialna varnost. Predvsem za kontinentalne sisteme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, kot so v nemčiji, Avstriji, Italiji, Franciji in tudi pri nas, je značilno relativno visoko razmerje med povprečno starostno pokojnino iz obveznega zavarovanja v prvem stebru zavarovanja in povprečno plačo. Glede na visoko raven pokojnin je v teh državah visoka tudi stopnja obremenitev s prispevki za financiranje pokojninskega zavarovanja, kar posredno omejuje možnosti za dodatne oblike zavarovanja oziroma takšne oblike zavarovanja niso zanimive za zavarovance.

V državah, kjer je uveljavljen sistem enotnih nacionalnih pokojnin oziroma kjer je raven pokojnin in obremenitev s prispevki iz obveznega zavarovanja v prvem stebru zavarovanja relativno nizka, so se razvila dodatna zavarovanja v drugem stebru zavarovanja tako, da pokojnine iz obeh stebrov skupaj znašajo približno od polovice do dveh tretjin povprečne plače, to je toliko kot odpade za nek standard skupnih prejemkov starosti. Na takšen način so sestavljeni skupni pokojninski prejemki upravičencev v Švici, Švedski, Veliki Britaniji, Nizozemski in drugih državah, kjer uporabljajo sistem nacionalnih pokojnin.

Glede na to dejstvo so v tranzicijskih državah srednje in vzhodne Evrope, vključno z drugimi državami na ozemlju nekdanje SFRJ, kjer so se po letu 1989 bistveno znižale realne plače, razmerje med povprečno pokojnino in povprečno plačo pa je padlo pod polovico poprečne plače, nastale realne možnosti za uvedbo drugega, po naložbenem načinu financiranega stebra zavarovanja, za katerega bi se zavarovanci prostovoljno odločali.

Način odmere pokojnin

Glede na način določanja pokojnin oziroma drugih dajatev ločimo sisteme, v katerih so pravice vnaprej določene in se tem pravicam

prilagajajo prispevki za financiranje zavarovanja in sisteme, v katerih so pravice neposredno odvisne od vnaprej vplačanih in obrestovanih oziroma z dohodki od naložb oplemenitenih prispevkov. Pravice so vnaprej določene praviloma v sistemih, ki se financirajo po dokladnem sistemu, torej v nemškem, avstrijskem, francoskem in tudi v slovenskem sistemu.

V sistemih, ki se financirajo po naložbenem načinu, so pokojnine neposredno odvisne od vsote vplačanih prispevkov skupaj z obrestmi oziroma z dohodki iz naložb, ki so ob upokojitvi zbrani na zavarovančevem osebem pokojninskem računu. Zanimivo rešitev so sprejeli v Italiji po zadnji pokojninski reformi, v kateri so odločili, da se ob nespremenjenem dokladnem načinu financiranja pokojnine določajo glede na vsoto vplačanih in ustrezno revaloriziranih prispevkov in glede na starost ob upokojitvi. S tem je bilo prekinjeno prejšnje pravilo, da so pokojnine v sistemih, ki se financirajo po dokladnem način vedno vnaprej določene, v sistemih, ki se financirajo po naložbenem načinu, pa so pokojnine neposredno odvisne od vplačanih prispevkov.

S pokojninskimi in invalidskimi zavarovanjem skušajo države doseči, da se amortizirajo posledice zavarovalnih tveganj (zavarovalna funk-

cija), da posamezniki v svoji aktivni dobi varčujejo (varčevalna funkcija), da se zagotovi jamstvo za privarčevane prihranke (jamstvena funkcija) ter da se razpoložljivi dohodek prerazporedi od bolj produktivnih k manj produktivnim članom družbe (redistribucijska funkcija).

Iz pregleda sistemov pokojninskega in invalidskega zavarovanja je očitno, da je pri konkretni izvedbi navedenih smotrov vsaka država razvila lasten sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja in zato ni možno postaviti nekega vzorčnega modela, ki bi ga lahko v celoti prevzele države, ki šele postavljajo ali reformirajo svoje sisteme socialne varnosti.

Iz pregleda tujih sistemov pa je možno ugotoviti prevladajoče standarde in merila pokojninskega in invalidskega zavarovanja, kot so minimalna starost za upokojitve, določitev kroga obvezno zavarovanih oseb, določitev invalidnosti in drugih zavarovanih primerov, razmerje med pokojninami in plačami, način financiranja in organizacije zavarovanja. Navedeni standardi veljajo kot splošna civilizacijska pridobitev, saj se vedno bolj krepi mnenje, da države ne smejo pridobivati prednosti na svetovnem trgu na račun izrazito nizke ravni socialne varnosti svojega prebivalstva.

Marko Štrovs

Delavska enotnost št. 49/50	FRANCOSKI PISATELJ GRŠKEGA RODU (Jean)	ŠESTI SKLON	PASIVNI PEDERAST	PREGOVOR	INDIJSKI DROBIŽ	NIKOLA TESLA	SLOVENSKI PISATELJ (Janez)	SMUČARSKA DOVŽAN	VELIKA POSODA ZA TEKOCINE	TRESKAVAC
SRBSKI SKLADATELJ (Svetlan)										SKOTITEV
PROUČEVALEK VZROČNIŠKE KULTURE										
JESENSKA HRUSKA						GRAM Z LEŠNIKI	FRANCOSKI KOMIK (Jacques)			
MESTO NA NIZOZEMSKEM				GRŠKI JUNAK PRED TROJOM						
SLOVENSKI PESNIK (Jožef)				GLAVNO MESTO GANE						
						POIZVEDBA JAVNEGA MNENJA				
						PEVKA LENOX				
				AFRIŠKO NASLADILO			ARGON			STOPNJA TISKARSKIH ČRK
				MESTO V NEMČIJ			SLOVENSKI RADIJSKI SPIKER (Slobodan)			SILEN IZ GRŠKE MITOLOGJE
STAROGRŠKO SREBRNIK				KOKOSNIJAK				JEZERO V TIBETU		
				MESTO V ITALIJI				DUBROVNIK		
PLES S KORČULE					INDUSTRIJSKA RASTLINA		MESTO V TURČIJI			
					SLOV. OPERNA PEVKA (Cvetka)		GOMILA			
NEMŠKI PISATELJ (Wilhelm)				REŽISER PEČINPAH			ESKIMSKA KOČA IZ SNEGA		TRAVNIK	
				SEKSUS			ENICA		STREHA	
IGRALEC PACINO			NEMŠKO IME ZA ADIŽO			ARHITEKT SAARINEN		OCET		
			POKLON			NEIMENOVANA OSEBA		REKA NA PELEPONEZU		
STARI OČE				DNEVNI METULJ			POMLJE			
				HARRY TRUMAN			ALUMINIJ			
AMERIŠKA ZVEŽNA DRŽAVA					ČEŠKA FILMSKA IGRALKA					
AMERIŠKI DRAMATIK (Moss)					ČRTALO, RAVNILO		ŠPANSKI PISATELJ (Angel)			

POZOR! K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.

Nagradna križanka št. 49/50

Rešitve nam pošljite do 11. novembra 1996 na naslov: Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 49-50

Nagrade za rešeno križanko so:

- (1) – ura Etic Quartz,
- (2) – 5.000 SIT,
- (3) – 3.000 SIT,
- (4) – 2.000 SIT,
- (5) – knjižna nagrada.

Rešitev nagrade križanke št. 47

POSTOJNČANI, ASTON MARTIN, RTINA, STONE, TRPINKA, MIS, JOŽE, ODD, AS, KANE, ROM, ARNI, PRAPOR, KLAPA, SEKT, LOKARDA, IKONA, GEA, AMARO, ROČAJ, STARR, NA, ŠPALIR, KARL, IRA, ERBEN LIMA, PŠ, NIKICA, CUKROV, KERČ, COTA, HIMEDŽI, TATI

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 47

1. Janja Pajnič, Kolodvorska c. 13, 1330 Kočevje
2. Helena Juvan, Hafnerjevo naselje 99, 4220 Škofja Loka
3. Milena Petek, Bevkova 4, 2105 Maribor
4. Petra Draganič, Smetnova 29, 2000 Maribor
5. Bernarda Koroša Pantarič, Prosenjakovci 97b, 9702 Prosenjakovci

Križanko pripravil

Nagrade bomo poslali po pošti

NAGRADNI SKLAD

Ta teden je praktično nagrado uro Etic Quartz v naš nagradni sklad prispevalo podjetje ZODIAC d.o.o., Grosuplje, Kolodvorska 2. Program: CASUCCI, ZIPPO, MEGALYTE, URE: CITIZEM, CASIO...

TURISTIČNA AGENCIJA

ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

STALNO BORZNO SPOROČILO

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Pišite nam ali telefonirajte na 061/311 00 33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

BOHINJ – počitniški hišici v UKANCU, KRANJSKA GORA – PENZION SATURN – nad jezerom, MORAVSKETOPLICE – zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe, POKLJUKA – 2- ali štiriposteljni apartmaji ali brunarica za 8 oseb, RATEČE – PLANICA – počitniški dom, NOVIGRAD – trisobno stanovanje, BOHINJSKA ČESNICA – privatna hiša, BANOVIČI – termalna riviera – hišice za 4 osebe, ROGLA – apartmaji za 4 osebe, ČATEŽ – hišice za 4 osebe.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. Potrebujemo ponudbo počitniških hišic v času božičnih in novoletnih praznikov.

C. DOPUSTI 1996

BARBARIGA pri PULI – enosobno stanovanje, PIRAN – štiriposteljni apartmaji, UMAG – hotel in apartmaji, NOVIGRAD – hotel MAESTRAL, MAREDA PRI NOVIGRADU – dvosobno stanovanje, POREČ – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 262 DEM, hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 205 DEM, hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 320 DEM, hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 217 DEM, KRANJSKA GORA – Pension Porentov dom, dvosobne sobe.

D. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje po domačih krajih ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih. Enodnevni izlet po BELI KRAJINI; IZOLA – ribji piknik in ogled morskega dna, DOLINA SOČE – ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program, po VIPAVSKI DOLINI – malica, kosilo, ogled vinske kleti in degustacija vin, PARIZ – v oktobru 5 dni, samo 499 DEM, PRAGA – 4 dni, 2 polpenzion, avtobusni prevoz. Cena za skupine 299 DEM. Martinovanja.

E. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

TAJSKA – 2.-12. decembra – 2350 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo s skupno pripravo vašega osebnega programa

I. SEJMI

BIRMINGHAM – Interplas – plastika – odhod 10. 11., LAS VEGAS – Comdex/Fall – računalništvo, odhod 18. 11..

S splošnimi in plačilnimi pogoji vas seznanimo v agenciji ATRIS. POSEBNO OBVESTILO: objavljeno borzno sporočilo je okrnjeno. Zainteresiranim gostom lahko pošljemo tudi ponudbo v celoti. ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

S 1. JULIJEM JE ZAČEL VELJATI ZAKON O IZVAJANJU SOCIALNEGA SPORAZUMA IN HKRATI ZAKON O DAVKU NA IZPLAČANE PLAČE IN SPREMEMBE ZAKONA O PRISPEVKIH ZA SOCIALNO VARNOST.

Socialni sporazum in komentar Braneta Mišiča skupaj z nekaterimi prilogami v brošuri

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96

Brošuro lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 061/321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica – Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročimo

izvod(ov) brošure PLAČE '96 po 1.500,00 SIT (+ 5% p. davek). Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Ind. naročnik – plačilo po povzetju

Žig

Podpis naročnika

Podpis naročnika

PRAVKAR IZŠLO! PRAVKAR IZŠLO! PRAVKAR IZŠLO!

Založba

KOLEKTIVNA POGODBA ZA DEJAVNOST KOVINSKIH MATERIALOV IN LIVARN

ter za

KOVINSKO IN ELEKTROINDUSTRIJO SLOVENIJE S KOMENTARJEM

Komentarje je pripravila Lidija Jerkič, dipl. iur., SKEI Slovenije, uvodne besede, strokovna pomoč in svetovanje pa Adi Zunec, iur., Impol

Vsebinske brošure:

– **Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije**

- I. Normativni del kolektivne pogodbe
 1. Pravice in obveznosti delodajalcev in delavcev
 2. Splošne določbe o plačah in drugih prejemkih
- II. Obligacijski del kolektivne pogodbe

Pravice in obveznosti strank in način reševanja sporov

– **Tarifna priloga**

– **Priloga zahtevnostne skupine**

– **Združenja pri Gospodarski zbornici Slovenije**

– **Dejavnosti po šifri in imenu**

– **Zakoni in predpisi**

Brošuro stane 2.500,00 SIT (+ 5% p. davek). Naročite jo lahko na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) brošure KOLEKTIVNA POGODBA ZA DEJAVNOST KOVINSKIH MATERIALOV IN LIVARN ter za KOVINSKO IN ELEKTROINDUSTRIJO SLOVENIJE s komentarjem.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna številka, kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo poravnali v zakonitem roku
2. Kot individualnemu naročniku mi pošljite po povzetju